

BOHEMA REVUO ESPERANTISTA

Kun literatura aldono

LEGOLIBRO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ

Oficiala organo de bohemaj Esperantistoj kaj de
CENTRA ASOCIO
BOHEMA UNIO ESPERANTISTA (B. U. E.)

Ni laboros por Esperanto.
Redakcio.

CENTRA ASOCIO BOHEMA UNIO ESPERANTISTA. SÍDLO : PRAHA I. 342. KAVÁRNA „UNION". KANCELÁŘ A UČEBNA : II. VODIČKOVA ULICE 38. REDAKCE REVUE : II. DITTRICHOVA ULICE 7.

1910. ČERVENEC-ŘÍJEN — JULIO-OKTOBRO. IV. 7., 8.

Roční předplatné : 3 K.

Cena tohoto dvojčísla s přílohami : 60 hal.

ČASOPIS ČESKÝCH ESPERANTISTŮ
BOHEMA REVUO ESPERANTISTA

vychází 10krát ročně (kromě srpna a září). | eliras monate (krom aŭgusto kaj septembro).

Redaktor: **Ed. Kühnl.**

Předplatné (ročně **3** K pro Rakousko, Fr. 3·75 pro cizinu), a vše **týkající** se časopisu, budiž zasláno pouze na adresu: „Časopis Českých Esperantistů", Praha II.-2023, Dittrichova ul. 7. Redakce **vyhražuje** si právo upraviti články pro tisk. Netištěné rukopisy **se** vrátí, byla-li přiložena známka; pracem původním dána přednost.

Abonpago, akceptata por almenaŭ unu jaro (Fr. 3·75 = 1,50 Sm **por** fremdlando, 3 K por Aŭstrio), kaj ĉio, kio koncernas la gazeton, estu sendata nur laŭ la adreso:

„Časopis Českých Esperantistů" en Praha II. (Bohemujo - Aŭstrio). II.—2023. Dittrichova ul. 7.

La redakcio rezervas por si la rajton korekti la manuskripton **por** la preso; la nepresitaj manuskriptoj estos redonitaj, se oni **almetis** poŝtan markon. Originalaj artikoloj estos ĉiam prefere akceptitaj.

Účet poštovní spořitelny 93.281.

* * * *

ČEŠTÍ ESPERANTISTÉ PŘEDPLÁCEJTE SVŮJ ORGÁN **Časopis Českých Esperantistů,** *který bude vycházeti počátkem měsíce o 20 stranách s literární přílohou.* **Před***platné 3 K (pro sdružené kluby K 2·50, při hromadné objednávce* *a l e s p o ň 5 ex.). Zprávy třeba zasílati do 20. Obsah revue rozšířen o jazykového rádce.*

***Redakce** s povděkem přijme a případně uveřejní návrhy na zlepšení revue a žádá P. T. čtenáře, aby s ní sdělili, co se jim na našem časopise nejvíce líbí.*

Bohema Revuo Esperantista aperados je komenco de monato po 20 pĝ. kun literatura aldono. Abonpago 3 K. La enhavo de la revuo estas riĉigita per lingva fako.

La redakcio danke akceptos kaj laŭokaze publikigos la proponojn pri la plibonigo de tiu ĉi revuo kaj petas la legantojn pri afabla komuniko, kio al ili plej multe plaĉas en nia gazeto.

OBSAH — ENHAVO:

Řadu článků připravených pro toto číslo musíme z nedostatku místa odložiti do čísla příštího: *Kongreso de U. E. A. en Augsburg. Esperanta movado inter Bohemoj. Z celého světa. Seznam hlavních časopisů esperantských.* — O prázdninách Č. Č. E. nevychází.

VI. SVĚTOVÝ KONGRES ESPERANTISTŮ VE WASHINGTONĚ 1910.

S napjetím očekávány zprávy o šestém kongresu pořádaném letošního roku v Americe. Litujeme, že nemožno nám podati vlastní posudek jako o dosavadních sjezdech evropských — vzdálenost znemožnila nám všem súčastniti se této světové manifestace. Musíme se omeziti na články uveřejněné účastníky v našich časopisech, z nichž následující čerpáme:

Mezi úspěchy, jichž šestý kongres dosáhl, třeba na prvním místě jmenovati vlídné přijetí Esperanta na místech nejdůležitějších — u vlád, které daly se svými delegáty na kongresu zastupovati. Ačkoliv celková návštěva neodpovídala očekávání (počet účastníků nepřevyšoval návštěvu I. Kongresu českého, 360 osob), přece splnil kongres požadavky, které byly naň kladeny, hlavně přispěl k upevnění a posílení našeho hnutí v Americe. Nejzajímavějším okamžikem bylo jako vždy slavnostní zahájení, při němž dr. Zamenhof četl svou řeč. Vedle našeho Mistra s chotí súčastnilo se sjezdu 60 Evropanů (14 Angličanů, 1 Rakušan-Němec, 17 Francouzů, 7 Němců, 9 Španělů, 1 Ital, 2 Hollanďané, 1 Chorvát, 3 Poláci, 1 Škot, 5 Rusů a 1 Švýcar). Ze Spojených Obcí zastoupeno 35 států, nejčetněji: Columbia 59, New-York 28, Pensylvania 40. Z ostatních končin zastoupeny: Jižní Afrika, Australie, Brazilie, Čína, Filipinské Ostrovy, Kanada, Mexico, Quatemala, Porto Rico, Honduras, Persie, Jižní Karoliny, Florida, Oregon, Uruguay — celkem 22 národů.

Ačkoliv podle programu měl býti kongres zahájen teprve 14. srpna, sešla se velká většina návštěvníků již dříve, hlavně, aby seznámili se s památnostmi Washingtonu, jednak, aby byli přítomni slavnostnímu uvítání drahého Mistra na nádraží Union Station, kde připraveny mu velkolepé ovace. Téhož dne v hotelu „Arlington" pořádán přátelský večer za účelem vzájemného seznámení.

V neděli ráno súčastnili se někteří kongresisté protestantských bohoslužeb ve chrámu sv. Pavla, při nichž zpíváno esperantsky; rovněž kázání pronesl v Esperantu P. dr. J. L. Smiley, jehož snahám musíme děkovati za schválení zákona o vyučování Esperantu na školách státu Maryland. Odpoledne věno-

váno prohlídce metropole, večer pak uspořádán koncert a esperantská přednáška Col. Pollena o rozvoji Esperanta ve Velké Britanii.

V pondělí ráno v sále hotelu „Arlington" zahájil kongres kap. Jos. Perogordo z Madridu, místopředseda V. kongresu, jehož předseda F. Pujula nemohl se súčastniti. Jednohlasně byl pak přijat výbor navržený jednatelem Konstanta Kongresa Komitato: za předsedu John Barret, předseda Severoamerického esp. spolku a ředitel Mezinárodní kanceláře amerických republik; za místopředsedy: Dr. H. W. Yemans a pí. Dr. Ivy Kellerman Reed, za gen. sekr. G. Chavet z Paříže, za jednatele výkonného výboru: Edwin C. Reed. — Schůzím předsedal Dr. N. W. Yemans. Vzaty na vědomí omluvné dopisy gen. Seberta, předsedy Organisačního výboru kongresního a rektora Boiraca, předsedy Jazykového výboru, které při této příležitosti zastupuje dr. Mybs. Po té uvítali přítomné delegáti 12 vlád (delegát Japonska nedostihl v čas do Washingtonu), které obeslaly kongres oficielně svými zástupci. První ujal se slova Lu-Ping-Tien, který slíbil, že podá příznivou zprávu své vládě a doporučí zavésti vyučování Esperantu do škol v Číně. M. Souza poukazuje jako delegát Brazilie, že dnes v přečetných učilištích brazilských otevřeny jsou kursy Esperanta. Kap. Perogordo (Španělsko) poznamenává, že Alfons XIII. vlastnoručním dopisem upozornil na Esperanto svého ministra vnitřních záležitostí. Následují proslovy M. Monacada (Honduras), kap. Postnikova (Rusko), dr. Ch. Stewarta (Spojené Obce), M. Dible-ho (J. Karoliny) a j. Poslední upozorňuje, že stát jím zastupovaný vyslal delegáta již roku loňského ke kongresu amerických Esperantistů pořádanému v Chautauqua a že ředitel výchovy ve státu J. Karoliny jest Esperantu velmi přízniv.

J. Chavet předčítá řadu dopisů a telegramů došlých ze všech dílů světa (mezi jinými B. U. E.), načež usneseno zaslati pozdrav presidentu Spojených Obcí Taftovi.

S napjatou pozorností vyslechnuta řeč našeho Mistra, která v každém kongrese jest jedním z nejzajímavějších bodů jednání.

Dr. Zamenhof vítá všechny přátele v zemi svobody, kde s takovým nadšením jazyk náš jest již propagován, že jeho vítězství za oceánem jest nepochybné. Po té naznačuje cestu, kterou sledujeme, a dovozuje, že dosažení společného cíle lze dosáhnouti buď hromadnou prací jednotlivců nebo dekretem vlád. Jak ze zkušenosti poznáváme, můžeme očekávati positivních výsledků jen tehdy, budeme-li svorně pracovati na svém díle do té doby, dokud vlády nepohneme k vydání výnosů, které budou tudíž pouhým výsledkem naší snahy; a o tom, že výnosy takové budou Esperantu příznivy, nemusíme pochybovati, neboť zástupci vlád musí uvážiti, že zde již po tolik let žije jazyk schopný života.

jazyk bohatý literaturou, užívaný statisíci. I kdyby výbor pověřený touto prací měl pomýšleti na to, zda bylo by záhodno zavésti do přijatého Esperanta nějaké změny, musel by, chtěje zůstati rozumný a čestný, uvážiti, že není v žádném případě dosti silný, aby své theoretické návrhy vnucoval tisícům těch. kteří po leta pracovali a mnoho obětovali až konečně po mnoha nesnázích dosáhli toho, co zdálo se po tisíciletí nedosažitelným, a co jednou znovu ztraceno, bylo by ztraceno na vždy, neboť svět zanevřel by na ideu jazyka pomocného. Výbor takový musel by uznati, že svým jednáním proti Esperantistům dopouštěl by se zločinu na celé myšlence, kterou jeho rozhodnutí přivedlo by k pádu. Předpokládejme, že tomuto výboru snad jednalo by se o nějaké pochybnosti v jistých bodech našeho jazyka; jest pak myslitelno, že rokoval by bez součinnosti těch, kteří znají od let a ze základů, z praktických výsledků Esperanto? Takové pošetilosti mohl by se dopustiti jen v tom přídadě, že by svou úlohu konal povrchně a byl při tom slepě veden osobami, sledujícími skrytý cíl. A konečně, je-li takový výbor vědom si své práce, práce praktické. nikoliv filologických hříček, nebude se pozastavovati nad tím, že má náš slovník slovo přijaté z jazyka mluveného sto miliony lidí, kdežto jiný. jím doporučovaný tvar užívá sto dvacet milionů, nebo neřekne. že místo tvaru estas líbí se mu lépe esas a pod. Za dobu 23 let tisícové kritisovali již Esperanto a ukázalo se, že téměř vždy vůdčím kritiků byly osobní choutky. Kdyby měl být vzat zřetel na vážné námitky, nebyla by jich ani jedna stránka. ač neukázaly-li by se v praxi zdánlivým zlepšením — vlastně zhoršením. Tak na př. odstraněním háčků nad písmeny. zrušení 4. pádu a pod. bylo by poškozením vnitřní hodnoty jazyka a o přijetí takových návrhů nelze vážně ani mluviti, neboť ztrácelo by Esperanto řadu důležitých a nutných zvuků, volnost slovosledu a jasnost . . . aby se zalíbilo vnějším pozorovatelům. A jaká jest obyčejně kritika textu esperantského, úmyslně vybraného? Poukazování na koncovku množného čísla -j; to nešťastné j, které nikdo nedovolí si kritisovati v řečtině! Krátce. můžete se snadno přesvědčiti, že v Esperantu nemůže žádný výbor učiniti změny větší než poukazem snad na některé tvary jako zastaralé, které bez újmy souvislosti jazyka budou doplněny vhodnějšími obraty (snad ve slovníku; pozn. red.), nechce-li. aby jeho práce zůstala vůbec bez nějakého praktického výsledku.

V souhrnu dovozuji. že 1. jazyk mezinárodní nemůže býti jiný než Esperanto. 2. jeho rozvoj nepochybně půjde stejnou cestou jako u jazyků ostatních: 3. objeví-li se snad někdy potřeba nějaké změny, vykonají ji Esperantisté vzájemnou dohodou sami

nebo nějaká velmoc, avšak za nutného souhlasu všech Esperantistů; 4. rozhodnou-li někdy Esperantisté sami nebo nějaká vnější moc přistoupiti ke změnám, mohou to býti změny neobyčejně nepatrné, které nikterak neporuší souvislost toho, co jsme udělali, co děláme nebo co uděláme. Takový jest přirozený běh věcí a libovůle těch, kdo hledají pro Esperanto jiné cesty, má za výsledek ztrátu sil.

Dr. Zamenhof uznává, že sám jest dnes stejně bezmocným jako kdokoliv jiný, kdo by chtěl něco na přirozeném rozvoji Esperanta měniti. „Obhajuji horlivě naši nynější cestu jen proto, že nepopiratelné zákony logiky mi říkají, že jest to jediná cesta, která s plnou jistotou nás přivede k našemu cíli. Kdokoliv chtěl by měniti přirozený chod otázky jazyka mezinárodního, zcela jedno, je-li nepřítelem Esperanta nebo jeho nejlepším přítelem, je-li osobou bezvýznamnou nebo výtečníkem, jedná-li slovy nebo penězi a lstí, je-li nejzarytějším konservativcem nebo lehkovážným eksperimentátorem novinkami, je-li pouhým idealistou nebo nejchtivějším sobcem, hřmotí a klne-li nebo skrytě pracuje pod zemí, — nikdy nedojde úspěchu; může jen utvořiti dočasný rozkol a dosíci smutné slávy rušitele práce a podryvače, ale nikdy nebude moci přinutiti všechny přátele myšlenky mezinárodního jazyka, aby pro nějaké bezvýznamné maličkosti zavrhli to, co mají, co ukázalo se zcela schopným života, na co vynaloženo již tolik práce a života a co přirozenou cestou musí stále vstřebávati nové síly. Toho musí býti dobře pamětlivi všichni, kdo pracují na poli jazyka mezinárodního a nebudou-li toho pamětlivi, život sám dá jim potřebné ponaučení.“ *)

Můžeme jíti klidně svou cestou.

(Pokračování příště.)

PRI LA INTERNA IDEO DE ESPERANTISMO.

Parolado de s-o Prof. Dr. V. Rosický ĉe la II. Kongreso de Bohemaj Esperantistoj en Praha 1910.

Vi certe scias, ke esperantismo havas du flankojn: flankon praktikan (lingvan) kaj flankon idean. El la Bulonja Deklaracio ni scias, kio estas la esperantismo en rilato praktika: ĝi „estas la penado disvastigi en la tuta mondo uzadon de helpa lingvo neŭtrale homa, kiu donus al la homoj de malsamaj nacioj la eblon kompreniĝadi inter si k. t. p.“

Hodiaŭ mi volas paroli pli detale pri la dua flanko de espe-

*) Jak významná to slova! (Red.)

rantismo, nome pri la flanko i d e a. Vi, tre estimataj, scias, ke tiu alta interna ideo estas f r a t e c o kaj j u s t e c o i n t e r ĉ i u j p o p o l o j k a j h o m o j. Sed tiu alta ideo ne estas deviga. La Esperantistoj kun nia kara Majstro decidis, por eviti ĉiun malpacon, lasi al ĉiu liberecon akcepti la internan ideon de esperantismo en tiu grado, en kiu li mem deziras, aŭ tute ne akcepti ĝin.

Kiun signifon havas tiu alta ideo, kiu estis la ĉefa celo de la afero de Esperanto, se ni akceptos ĝin? Nia Majstro diris en la II. kongreso, ke kun t i a Esperanto, kiu devus servi ekskluzive nur al celoj de komerco kaj praktika utileco ni volas havi nenion komunan. En la Bulonja Deklaracio estas dirite. ke „Esperantisto estas nomata ĉiu persono, kiu uzas la lingvon Esperanto, tute egale, por kiaj celoj li ĝin uzas. Esperantisto estas eĉ tiu persono, kiu uzas Esperanton por celoj plej malnoblaj kaj hommalamaj." Estas nun grava demando, ĉu ni ankaŭ tian homon nomos frato kaj frate kun li interrilatos, sole tial, ĉar li estas E s p e r a n t i s t o? Certe ne! Nia kara Majstro bone diris en la sama parolado, ke „li ne estas tiel naiva kredi, ke neŭtrala lingva fundamento faros el la homoj anĝelojn: li scias tre bone, ke la homoj malbonaj ankaŭ poste restos malbonaj. Kaj estas konate, ke oni trouzas ĉiun eltrovajon kaj elpensajon. Ni, E s p e r a n t i s t o j, kiuj akceptis tiun altan kaj noblan ideon de esperantismo, nome la ideon de frateco kaj justeco, ni estas kvazaŭ tutmondaj „Sokoloj", kiuj ankaŭ frate interrilatadas kun siaj samideanoj. Ĉu la Sokoloj tolerus en sia centro homojn malbonajn, malnoblajn, spite tio, ke tiuj malnoblaj homoj estas Sokoloj? La faktoj pruvas, ke ne. Tiel same devas agadi ni.

Kiel do devas konduti tiuj Esperantistoj, kiuj akceptis la internan ideon, rilate al siaj fratoj? La respondo estas tre facila: tute frate en ĉiu rilato. Ni devas helpi unu la alian en ĉiu okazo. Ĉe alinacianoj kaj kontraŭuloj ni serĉu la kunigajn eblecojn, ne la disigajn. Oni ne malaltigu la intencojn de alia. Ni ne malhelpu unu la alian. Ni ankaŭ respektu la karakteron de la alia, s e l i h a v a s b o n a n k a r a k t e r o n, ĉar li eble troviĝas en aliaj vivkondiĉoj kaj pro tio li devas iri alian vojon.

Ne estas do en spirito de e s p e r a n t i s m o, se unu aranĝas kongreson kaj kelke da aliaj p r o k l a m a s e n g a z e t o j, k e i l i e s t a s a n k a ŭ t i e ĉ i, s e d k e i l i n e p a r t o p r e n a s l a k o n g r e s o n, k a j k e i l i n e p r e n e v o l a s i d e n t i ĝ i k u n l a a r a n ĝ a n t o j k a j p a r o l a n t o j d e l a k o n g r e s o!!! Tiun faron oni devas severe mallaŭdi. Kia grava ofendo por la aranĝintoj de la manifestacio! Plue ankaŭ ne estas esperantisma-frata agado, se frakcio ne apartenanta al centro provas gajni por si la klubojn de la centro per flugfolioj. Aŭ se iu sub preteksto de

esperantismo ellogas monon de alia. Ni ne restadu pli longe ĉe tiel tristaj aperoj. Ni laboru ĉiuj per ĉiuj fortoj por Esperanto, sed ne malhelpu la alian. Vi eble demandos min, kiel estas ebla frateco inter homoj de malsama socia sfero, malsama metio, malsama klero, civilizo k. t. p. Mi respondas, ke ĝi estas ebla inter tiaj homoj, se ili nur estas h o n e s t a j, v e r a m a j, b o n k o r a j, j u s t a j. Kaj por ke ili fariĝu tiaj, estas necese, ke la kleruloj malsupren iru al la malpli kleraj kaj levu ilin al si: poste ankaŭ estas necese, ke la malpli kleraj serĉu okazojn por pliprufundiĝi sian kleron. Sed honesteco kaj justeco estas nepre necesaj. Mi estas konvinkita, ke dum tempo oni forigos el ĉiuj societoj esperantistaj homojn nehonestajn, kiuj entrudas sin eble sub preteksto de Esperanto por serĉi nehonestan profiton au havas karakteron malbonan. La ellernado de Esperanto ne estas bedaŭrinde ilo por nobligi karakteron, se ĝi estas malnobla kaj la esperantisma lernejo ne estas instituto morala: sed kontraŭe la celado disvastigi Esperanton ne devas servi kiel preteksto por entrudi sin en societon de honestaj, sinceraj homoj. Ni devas paciĝi kun fakto, ke tiaj homoj profituzas ĉion bonan, do ankaŭ Esperanton. Se ni estas konvinkitaj, ke ni devas eviti iun personon pro ĝia malbona karaktero, ni devas klopodi pri forigo de tia persono el niaj vicoj, kie brila frazo pri esperantismo povus malfermi al ĝi vojon en societon, kiun ili ne indas.

Estas stranga kaj trista apero, ke diversnacianoj frate komunikiĝas inter si buŝe kaj skribe kaj helpas unu la alian en ĉiu okazo, dume ĉe samnacianoj oni trovas grupeton da homoj, kiuj laboras kontraŭ la plimulto sole pro tio, ke ili ne volis submeti sin sub la decidon de la plimulto kaj volas nepre esti gvidantoj de la esperanta movado en sia lando. Tiu ĵaluzo malutilas pli ol ĝi utilas al nia komuna afero. Ĉiu ne povas esti gvidanto kaj kontraŭe, simpla agema batalanto, membro de klubo, povas utili pli ol estro, kiu malageme sidas sur sia trono. Tiun ĉi strangan aperon ni bedaŭrinde vidas ĉe ĉiuj nacioj, ne sole inter Esperantistoj, sed ankaŭ en la komuna vivo, kaj ĝi estas klarigebla per la homa karaktero. Estus dezirinde, ke tiu trista fakto plej baldaŭ malaperu el la mondo kune kun la malbenita nacia kaj religia malamoj.

Vivu kaj kresku la vera interhomara frateco! Ĝi vivu!

Dr. ZAMENHOF EN SIAJ VERKOJ.

Parolado de s-o Jos. Podlipský ĉe la II. Bohema Kongreso Esperantista en Praha 1910.

Parolonte pri la verkoj de Dro. Zamenhof kaj pri li mem, mi devas pli frue klarigi, ke mi nur povos fluge tuŝi ĉion ĉi tion kaŭze de mallonga tempo, kiu estas destinita por mi.

Ne estas ankaŭ bezone, ke mi parolu longe, sufiĉas kelke da atentovekaj vortoj por atingi la intencotan.

Dr Zamenhof diras en sia antaŭparolo de Fundamenta Krestomatio:

„La lingvo internacia, simile al ĉiu lingvo nacia, povos bone atingi sian celon nur en tiu okazo, se ĉiuj uzos ĝin plene egale; kaj por ke ĉiuj povu uzi la lingvon egale, estas necese, ke ekzistu iaj modeloj, gvidaj por ĉiuj. Tio ĉi estas la kaŭzo, pro kiu mi eldonis la Fundamentan Krestomation, kiu povos servi al ĉiuj kiel modelo de esperanta stilo kaj gardi la lingvon de pereiga disfalo je diversaj dialektoj.“

Aliloke li diras:

„Atentan tralegon de la Fundamenta Krestomatio mi rekomendas al ĉiu, kiu volas skribe aŭ parole uzi la lingvon Esperanto.

Sed precipe atentan kaj kelkfojan tralegon de tiu ĉi libro mi rekomendas al tiuj, kiuj deziras eldoni verkojn en Esperanto; ĉar tiu, kiu eldonas verkon en Esperanto, ne koniĝinte antaŭe fundamente kun la spirito kaj la modela stilo de tiu ĉi lingvo, alportas al nia afero ne utilon, sed rektan malutilon. Ĉiuj artikoloj en la Fundamenta Krestomatio estas aŭ skribitaj de mi mem, aŭ — se ili estas skribitaj de aliaj personoj — ili estas korektitaj de mi en tia grado, ke la stilo en ili ne deŝankiĝu de la stilo, kiun mi mem uzas.“

En antaŭparolo al la 5. eldono li skribas:

„Dum la trarigardado mi trovis diversajn esprimojn, kiuj siatempe ŝajnis al mi bonaj sed kiuj nun al mi ne plaĉas kaj kiujn mi volonte ŝanĝus; mi tamen tion ĉi ne faris, ĉar mi estas konvinkita, ke por verko, kiu havas la celon subtenadi unuformecon de stilo inter ĉiuj Esperantistoj, severa konstanteco estas multe pli grava, ol plena perfekteco, kaj la utilo de la faritaj ŝanĝoj estus multe pli malgranda ol la malutilo, kiun ni ricevus, se mi en ĉiu nova eldono de la Krestomatio volus faris ŝanĝojn laŭ mia plej nova opinio aŭ gusto kaj se ĉiu posedanto de la Krestomatio devus timi, ke nova eldono senvalorigas la malnovan.“

En ĉi tiu antaŭparolo montriĝas nia Majstro kiel vera samideano, scienculo praktika, homo de bona koro kaj malkaŝemo. Vere honestaj vortoj. Kaj kiel ĉi tiu verko, tiel same liaj ceteraj verkoj, se ili ne superas la Krestomation, ili atestas, ke nia Majstro konstante klopodas resti la sama, li celas unuformecon same, kiel

klarecon, li zorge elektas novajn esprimojn forjetante nenion senpripense, kio ŝajne povus nun esti pli bona.

Pro ĉi tiuj karakterizaj ecoj oni devas admiri nian Majstron. Liaj verkoj signifas ne sole por ni, sed ankaŭ por niaj posteuloj kaj por ĉiam grandan trezoron de la veraj perloj de la samtempa literaturo.

Ce iu okazo, diris nia instruisto s-o Rohan: „Konstruo de la lingvo Esperanto estas vere verko dia, ia transdono de Dio, pere de Dr. Zamenhof efektivigita.“ Kiu ne konsentus? Verkoj de Zamenhof! Kia beleco, kia mirindajo, kia perfekteco, pureco kaj komprenebleco!

Jen prenu ekzemple la tradukon de Georgo Dandin. Ĉiu frazo en ĉi tiu traduko estas vera juvelo literatura. Stilo la plej korekta, facile komprenebla kaj simpla. Mi citu almenaŭ unu frazon:

„*Iru rapide peti en mia nomo miajn bogepatrojn, ke ili venu ĉe tien plej baldaŭ kiel ili nur povas kaj diru al ili, ke ĝi estas por afero ekstreme grava; kaj se ili farus ian malfacilajon kaŭze de la malfrua horo, ne ĉesu ilin urĝi kaj bone komprenigi al ili, ke estas tre grave, ke ili venu, en kia ajn stato ili troviĝas.*“

La dua, egale valora verko estas: Marta. Kiu ne legis Marta'n, povas neniam kompreni la veran spiriton kaj la veran sencon de nia lingvo. Altvalora romano de pola verkistino Orzezsko plivaloriĝis per la mirakla stilo de nia Majstro, tiel ke oni povas supozi nenion pli supera.

Jen mi citu kelkajn fragmentojn:

„*Oni povus diri, ke aŭ ŝi forgesis ĉion en la mondo, aŭ ŝi ne havis forton, por iri pluen, aŭ kuraĝon por iri al alia loko, krom tiu alte troviĝanta nuda kaj malvarma nestaĵo, kiu estis ŝia loĝejo.*“

Aliloke ni legas pri Marta kiel pri patrino:

„*Ĉu tio estis vi, kiu tusis, Janjo? Ho, mia Dio! nur ne tion! ĉion kion vi volas, nur ne tion.*“ . . .

„*En la mezo de la nokto per la ŝtuparo de la alta domo kuris malsupren virino, kun nigra tuko sur la kapo. Post malpli ol duonhoro ŝi revenis, sed ne sola.*“ Super la mortanta infano, al kiu si ne povis doni la bezonan zorgon, ŝi plendas: „*Kion mi faros? — ŝi diris al si mem — kion mi povas fari? ŝi mortu! mi kuŝiĝos apud ŝi kaj mi mortos kune kun ŝi.* La sekvanta frazo vidigas la tristan staton de Marta:

„*Je la oka horo ŝi devis laŭ la kutrino iri al la kudrejo, sed ŝiaj piedoj tiel tremis, ŝia kapo tiel flamis, kaj la brusto tiel doloris, ke ŝi falis sur seĝon, ĉirkaŭprenis per la manplatoj la frunton kaj diris al si: mi ne povas.*“

Oba překlady možno řaditi po stránce jazykové k nejlepším dílům našeho Mistra Zamenhofa.

K těmto dvěma řadím zajímavý a gramatickými obraty bohatý překlad článku „La gimnazio“. Nestačí slova k vyjádření obdivu nad úchvatnými větami a nad dokonalostí našeho milého Esperanta, které v rukou Mistra vystihuje do podrobností každou myšlenku a vyvolený předmět.

Ve článku „La gimnazio“, kterýž jedná o rodinném žití židovské rodiny na Rusi, vyniká náš Mistr jako překladatel nejvíce. Věty celého článku jsou zde tak zajímavé, že skutečně nevěděl jsem, kterou z nich voliti za nejlepší příklad. Proto větu vyvolenou považujte za rovnocennou ostatním Celý článek, monolog, jest psán otcem-židem, jehož manželka si umínila, že jejich jedináček musí navštěvovati gymnasium. V Rusku však jen jisté procento židovských dětí, a to jen s nejlepším prospěchem, jest přijímáno do gymnasia. Po přijímací zkoušce praví otec:

„Nu, mi diras al vi, kiam oni sciigis al ni la novajon, tiam ŝi, komprenehle, fariĝis tute forio a: ŝi flugis al la direktoro, ŝi diskutis, ŝi klarigis ke la knabo ĉion bone scias, ke li en ĉio estas forta: por pruvo ŝi diris, oni lin voku, oni lin ekzamenu denove, de la komenco . . . Komprenehle, oni ŝin atentis kiel la pasintjaran neĝon; oni enskribis „du“on, kaj ankoraŭ kian duon! duon kun minuso! kaj nun kuru kaj insultu!“ . . .

Rovněž divadelní překlady „La Rabistoj“ a „La Revizoro“ poskytují vděčnou četbu korektního stylu.

Pokud se týče překladu „La Revizoro“, bude vhodno, abych přečetl vysvětlivky Zamenhofovy z knihy „Lingvaj Respondoj“: „V mém překladu Revisora nalézají se tu a tam věty ne ihned srozumitelné; zvláště často najdete takové věty v řečech Osipa. Nicméně nesprávný jest váš předpoklad, že věty ty jsou doslovným překladem ruského slohu Osip nemluví stylem logickým a spisovným, ale stylem nevzdělaného ruského služebníka a musel jsem alespoň trochu zachovati styl ten, abych nesetřel s jeho řeči celou rázovitost. Často prostě zmrzačuje slova. Doufám, že čtenář nebo posluchač snadno porozumí, že toto není styl dobrého Esperantisty, ale styl nevzdělaného člověka, aneb zvláštní styl té nebo oné představované osoby.

Někteří Esperantisté myslí, že užívám ve svých dílech slohu slovanského. Takové mínění jest zcela mylné. Jest pravda, že Slované často ovládají v Esperantu lepší sloh než Germáni a Románi, ale to není působeno tím, že sloh v Esperantu jest slovanský, ale jen tím, že slovanské jazyky mají slovosled jednodušší a tudíž i příbuznější slovosledu Esperanta. Pravý styl Esperanta není ani slovanský ani německý ani románský, jest — nebo alespoň má býti — jen stylem jednoduchým a logickým. Nicméně vše musí býti v pravé míře. Též v Esperantu nalézají se různé (nemnohé) idiotismy a zcela neprávem někteří Esperantisté

proti nim bojují, jelikož jazyk absolutně logický a zcela bez idiotismů byl by jazykem neživým a příliš těžkým. Ale ačkoliv některé esperantské idiotismy jsou vzaty také z jazyků slovanských (kdežto druhé jsou vzaty také z jiných jazyků) přece nejsou slavismy, ale esperantismy, neboť staly se součástí jazyka. Sloh Esperanta nenapodobí slepě sloh jiných jazyků, ale má svůj ráz zcela zvláštní a samostatný, který vytříbil se dlouholetým praktickým upotřebením jazyka a myšlením v tomto jazyku dříve, než jazyk sám byl publikován.

Není-li některý Slovan ještě dosti zběhlý v jazyku a bude chtíti do Esperanta překládati doslovně ze svého národního jazyka, jeho sloh bude též tak špatný a nesmyslný jako sloh nezkušeného Románа nebo Germána."

Zajisté velmi krásná a významná odpověď, hodná jen ducha geniálního.

Dalším mistrovským dílem Zamenhofovým jsou překlady „Hamleto" a „Ifigenio en Taŭrido". Zde nejlépe autor našeho jazyka ukázal, že Esperanto jest schopno tvořiti i díla klasická.

Nyní dovolte, abych se zmínil alespoň krátce o překladech rázu náboženského. Jsou to díla „La psalmaro", „La sentencoj de Salomono", „La predikanto" a „La Biblio." Prvá dvě jsou zajisté díla zajímavá, ale stylu těžšího, hodící se pro pokročilé Esperantisty. Naproti tomu „La Biblio" a zvláště „La predikanto" mohou se doporučiti začátečníkům.

Nejslavnější prací našeho Mistra jest jeho kniha „Přísloví": „Proverbaro".

Tyto nejlépe dosvědčují, jakým veleduchem jest Dr. Zamenhof, neboť v nich veliké jeho nadání obzvláště se uplatňuje.

K závěru zmíním se ještě o následující stati knihy „Lingvaj respondoj": „Píšete, že v mých posledních překladech někdy nalézají se věty nesnadno pochopitelné. Chtěl jste přesvědčiti některého neesperantistu o výborné srozumitelnosti Esperanta, začal jste překládati před ním jedno místo z „Rabistoj" a s velikou mrzutostí našel jste větu, které jste sám dobře nerozuměl a které někteří vámi pozvaní Esperantisté buď také dobře neporozuměli, nebo překládali nestejně. Pochopuji vaši mrzutost a je-li způsobena mým špatným překladem, prosím vás o prominutí: ale dovolte mi říci, že částečně také vy sám byl jste vinen. Chtěje učiniti nepřipraveně pokus před neesperantistou, neměl jste vyvoliti dílo klasické a vážné, ale nějaké dílo jednodušší. Je-li ta neb ona věta v díle dávno již zemřelého klasika nejasně srozumitelná, jest to nejčastěji nikoliv vinou překladu, ale vinou autora sama. Vždyť víte, že velicí spisovatelé, kteří více starají se o obsah svých

děl než o plné zobecnění jejich formy, často potřebují výkladů, neboť i členové jejich vlastní národnosti ne vždy úplně jasně rozumějí té neb jiné větě z jejich děl. Proto se nedivte, že v mých překladech klasických děl najdete některá místa, která v prvém okamžiku budou se vám zdáti ne zcela jasná.

Kdybych chtěl podati jen překlady zcela populárním stylem, pak bych musel:

a) vyvoliti k překladu jen díla populární,

b) všechny nedokonale srozumitelné aneb nesnadno přeložitelné věty zcela vypustiti, nebo přeložiti je volně dle své libosti.

Takový způsob jednání byl by pro mně velmi pohodlný a vyžadoval by na mě mnohem méně času, než můj nynější způsob překládání, který mne často nutí dlouho přemýšleti o tom nebo jiném výrazu nebo větě. Ale ačkoliv zdánlivá cena mých překladů v prvém případě mnoho by stoupla, jejich skutečná cena mnoho by klesla, neboť

1. naše literatura sestávala by pak jen z děl nedůležitých,

2. překlady by nebyly důvěryhodny a daly by nevhodnou kopii přeloženého díla,

3. náš jazyk by se neobohatil a nerozšířil.

Zvláště na tento třetí bod chtěl bych upozorniti naše spisovatele: jest velmi žádoucno, aby se nevyhýbali nesnadným překladům, ale naopak, aby je hledali a zpracovali, neboť jen takovým způsobem náš jazyk plně se vypracuje.

Národním idiotismům, které nepředstavují nutnost, máme se ovšem vyhnouti a musíme se snažiti, přeložiti jejich smysl způsobem nejlogičtějším a mezinárodním.

Ale takové výrazy, které každý jazyk nutně musí míti, musíme se snažiti přeložiti tím nebo jiným způsobem nezbytně, ale ne jednoduše vyhnouti se jim ze strachu, že náš výraz snad nebude se líbiti čtenářům aneb že všichni ho ihned dobře nepochopí.

Jedním z nejhlavnějších úkolů našich spisovatelů musí býti propracování jazyka: proto zdá-li se jim nějaký výraz, který ne všichni ihned pochopí (na příklad elrigardi, subačeti k. t. p.) nepěkný, musejí se snažiti, nahraditi ho výrazem lepším: ale vyhnou-li se jednoduše takovým větám, aby nezošklivili svůj styl, učiní našemu jazyku velmi špatnou službu.

Rozumí se samo sebou, že v tomto, jakož i ve všem jiném, musí býti šetřena patřičná míra. Ne příliš tvrdě, ne příliš mnoho najednou. Nové výrazy mají býti zaváděny jen znenáhla, nepozorovatelně. Kromě toho musíme pamatovati, že náš jazyk musí sloužiti ne pouze dokladům a smlouvám, ale také životu; proto často, hlavně v živých dramatických rozhovorech lepší jest věta ne zcela

logická a ne dokonale přesná, ale krátká a živá, než věta dokonale přesná, ale únavně těžkopádná a příliš salonní.“

Nyní vysvětlím slovo „elrigardi“, t. j. vyhlížeti, o kterém se Zamenhof byl zmínil, jako idiotismu. Pravím-li „mi elrigardas el fenestro“ řekl jsem správně: „vyhlížím z okna“. Kdysi se však používalo slovo „elrigardi“ i v následující větě: „vi elrigardas malbone“, t. j. „vyhlížíte špatně.“ Věta esperantská i česká jest idiotismus, který nutno považovati za dobrý jen do té doby, kdy tříbením jazyka nepovstane slovo logičtější, pod podmínkou, že zevšeobecní. Nyní bychom řekli správněji: „Vi aspektas malbone“

Mám za to, že pomalý, opatrný, ale jistý vývoj Esperanta při menším počtu jeho příslušníků, jest naší věci více na prospěch, než náhlý vzrůst jeho, který by již nesnadno dal se ovládati.

Esperanto nepotřebuje oprav, jak mnozí začátečníci si myslí, neb soudí. Jest mu pouze třeba jistého vývoje ustalovacího a času, v kterémž naši průkopníci je přizpůsobují a upravují ke svým národním jazykům, aby formou a pojmem jednotným stalo se společným všem národům. —

Sledujeme-li Zamenhofa od počátku publikování jazyka až do dneška, shledáváme, že nikdy ničím si neškodil, nic nezměnil aniž co zbytečného přidal. Co řekl a napsal, mělo svůj význam, bylo prosto veškeré fantasie, bylo uváženo a promyšleno s obdivuhodnou znalostí všech požadavků, které vyvolává jazyk mezinárodní. —

Každý skutečný Esperantista považuje tudíž za svoji prvou povinnost čísti spisy Zamenhofovy, aby z nich čerpal pravého ducha esperantského a osvojil si užívání správných výrazů, zvláště již proto, že náš český jazyk svým slovosledem se přibližuje nejvíce k Esperantu Zamenhofovu, na rozdíl od díla spisovatele-z a č á t e č n í k a, jehož styl jest těžkopádný, nevyhraněný a neesperantský.

Nur nenian timon, kuraĝe antaŭen, ni venkos, ni ĝisvivos la plej bonan tempon, kiam nia lingvo triumfos, malgraŭ ĉiu hezitado de la malkonfidemaj personoj.

Nur la Fundamento garantias al ni, ke ni ne lernas Esperanton vane; nur Esperanto estas taŭga ĉiujn naciojn kunigi, nur Esperanto kiel lingvo viva estas kapabla ekregi kiel unu sola, feliĉe elektita lingvo internacia.

Dezirante al Dro. Zamenhof longtempan vivon, kiun li en sano kaj plezuro ĝuu, mi finas.

FABLO PRI LA RUĜA ROZO.

De Ignát Herrmann. *Trad. M. Černá.*

Estis paradizo. Estas vero, ke en la komenco estis la tuta tero unu sola paradizo. Ne estis videbla la tero, ne estis nudaj rokoj. Ĉio estis kovrita de verdaĵo kaj de mirbelaj floroj. La bestaro ne spiris kruelan sangavidecon. Ĝi trankvile ripozis en odorplenaj arbaroj kaj sur la bordoj de riveroj, kiuj vastigadis agrablan malvarmeton.

Ne estis pli multe da bestoj ol po unu paro de ĉiu speco.

Tra belaj, de la naturo elsorĉitaj parkoj vagis la unua homo, junulo de tia beleco, ke similan vidos la tero neniam plu. Priskribi lian portreton ne estas eble. Lia bela, brila vizaĝo estis perfekta rebrilo de lia kontenta, trankvila interno. En lia brusto neniam ankoraŭ flamiĝis iu volupto, neniam vekiĝis iu pasio.

Lia vivo estis senintermanka fluo de plezurego. Tra mallumaj arbaroj, trans krutaj montoj, tra mirplenaj valoj li iradis sendanĝere, neniu malhelpaĵo baris liajn paŝojn. La riveroj ne kaŝadis insidajn profundaĵojn kaj se la homo estis la akvon transpaŝonta, ĝi mem portis lin per la ondoj al la alia bordo. La akva loĝantaro scivole suprenĵetiĝis por vidi la plej grandan mirajon de la naturo. Donacis certe la naturo eĉ al la plej malgranda objekto belecon nemorteblan, sed en la homo ĝi koncentriĝis ĉiun sorĉon de sia kreiga forto.

Kaj tamen estis al tiu ĉi solespeca loĝanto de paradizo iel malgaje. Ne sciante kial, li haltiĝadis, kiam ajn li ekvidis kverantan paron da turtoj, cervon petolantan kun cervino kaj amplene ludantan reĝon de la bestaro kun potenca kunulino la leonino.

Kun ĉagreno li rimarkis, ke ĉiu kreaĵo havas kunulon similan al ĝi, kaj kvazaŭ li ion serĉus, esploreme li ĉirkaŭrigardante vagis. Liaj ideoj estis neprecizaj, la sopiro pri io ne esprimebla.

La kronoj de fortaj arboj retenadis la varmegajn sunradiojn, ne permesante, ke la homo estu tedata per brulo de la ĉielkorpo.

La vagema piediranto atingis mezon de verda arbareto.

Ĉi tie li ekvidis strangajn florojn sur dornoplenaj arbetaĵoj. La floroj estis blankaj kaj ĉiu havis centon da folietoj. Ilia odoro estis forta, narkota kaj la homo ne povis plu el la magia rondo de ĉi tiuj belegaj floroj eliri. Liaj kruroj malfortiĝis, liaj palpebroj fermiĝis kaj kiel senkonscia li falis fine senpove en la kuŝmolan muskon. — La unua dormo lin ĉirkaŭprenis.

Longa estis lia sonĝo. Sorĉpova trompo metiĝis sur liajn okulojn. Li sonĝis, ke venis al li renkonte en bela valo aperaĵo neniam ankoraŭ vidita, ke li vidis kreaĵon al si similan kaj tamen alispecan. Longaj haroj ondiĝis al ĝiaj kalkanoj, granda okulo brilis

per koloro de la ĉielo kaj lumblanka brusto leviĝadis per spiro, kiu per dolĉa odoro ebriigis liajn sencojn.

La junulo vekiĝis el la ĉarma songô kaj ĉirkaŭrigardante li serĉis la dian kreajon, ne konante ĝis tiu tempo diferencon inter songo kaj realeco.

Kaj jen, kie staris la densaj arbetajoj semkovritaj de blankaj floroj — rozoj — li ekvidis aperajon, kiu en songo sin anoncis al li. Ĝi estis la unua virino.

Knabino de dia ĉarmo kliniĝis al densajo kaj altirinte al si trunkon de roza arbeto, ŝiris la neĝblankajn florojn kaj enplektadis ilin en sian molan, oran haron.

Kaj trovis la junulo en aperaĵo de la virino, kion li tiel arde sopiris.

La knabino ne estis lin ankoraŭ rimarkinta. Kaj li proksimiĝis al ŝi kaj prenis ŝin je la mano. Ŝi turnis la kapon kaj ŝia rigardo ekflamis pro grandega ĝojo.

Ankaŭ ŝi trovadis en la viro bildon de siaj nedifineblaj sopiroj. Ŝi leviĝis. Blankaj rozoj kovris ŝian haron kaj unu el ili tuŝis la vangon de la knabino, vangon blankan kiel la plej pura alabastro.

Per arda vido ekrigardis la junulo en ŝian bluan okulon kaj ne sciante, kio lin incitas, ke li tiel faru, li ĉirkaŭprenis la knabinon kaj klinis al ŝi sian kapon.

La virino turnis la sian kaj sur la virgaj lipoj de la unuaj homoj ekflamis la unua kiso. Longe ili suĉis de sur siaj lipoj la volupton de la unua amo, kaj kiam fine la junulo refoje rektigis la kapon, li vidis, ke la blankeco de la knabinaj vangoj ŝanĝiĝis je fajra purpuro. Kaj la rozo, kiu de la florkrono pendante tuŝis ŝian vangon, ankaŭ per purpuro estis kolorita. La knabina vangeto dividis kun la virga floro la unuan ruĝon de amo.

Kaj mirinde, ĝis nun neniu el ili konis la lingvon, sed post la unua kiso ili ambaŭ ekparolis. Kaj irante meze de ombra arbaro, ili interparolis per la plej dolĉa lingvo sub la ĉielo. Ne haltiĝadis plu la viro apud cervo petolanta kun la cervino, li ne aŭskultadis plu la ampepadon de turtoj. Li havis jam sian kunulinon kaj per tio li estis kompletigita.

La ruĝa rozo sur la vango de la knabino ne velkis. Sed la virino deŝiris la floron de la kapo kaj aŭskultante la dolĉajn vortojn de sia kunulo, ŝi forŝiradis folieton post folieto kaj metadis ilin rabe al la milda venteto. Kaj ĉie, kien ajn ĝi forportis la ruĝajn folietojn de la rozo, elkreskadis novaj arbetajoj, kaj kiam venis tempo de nova florado, ili estis plenplenaj de rozoj helkarminaj.

Tiel naskiĝis la reĝino de floroj, la ruĝa floro.

INTERNACIA KONGRESO DE LA GAZETISTARO EN BRUXELLES 1910.

Inter la okdek internaciaj kongresoj okazintaj dum la Universala Ekspozicio en Bruxelles troviĝis ankaŭ la dua internacia kongreso de la gazetistaro (24., 25. kaj 26. de julio) sub protektorato de lia moŝto reĝo de Belgujo.

La kongreso prezentis unikan okazon por montri al la tutmonda gazetistaro la praktikan aplikeblecon de Esperanto kaj gravecon de la esperantista gazetaro.

Tiu ĉi estis oficiale reprezentita kaj samtempe estis organizita ekspozicio de ĉiuj esperantaj gazetoj kaj revuoj. La Esperantista Sekcio plene estis dediĉita al la propagando de Esperanto. Por doni al la manifestacio la plej grandiozan efikon kaj ankaŭ por progresigi la propagandon de Esperanto en la ĉefurbo de Belgujo, la Esperantistoj de Bruxelles decidiĝis inviti siajn samideanojn de Belgujo kaj apudaj landoj por ke ili partopreñu en la esperantista semajno de la 22. ĝis la 26. de julio.

Speciala komitato preparis ĉiujn arangojn, por ke la restado en Bruxelles estu kiel eble agrabla por la samideanoj kaj arangis la sekvantan programon: *Vendredo:* la 22. de julio: alveno, vizito de Bruxelles, vizito de la Ekspozicio de Internaciaj Asocioj kaj de la Sekcio esperanta en palaco de Cinquantenaire. *Sabato:* Vizito de universala Ekspozicio. *Dimanĉo:* Neoficiala ekskurso al Antverpeno. *Lundo:* Propaganda kunveno ĉe la II. internacia kongreso de la gazetistaro. Diskutado en Esperanto, koncerto kun esperantaj kantoj. teatrajo. Je la 7. horo komuna manĝo. Je la 8. horo festo kaj balo en „Kermesse“.

Mi estis jus en Bruxelles, kie mi kantis ĉe la kantkonkurso kiel membro de la societo Smetana.

Lundon vizitis min sinjoro Mathieu, membro de la esperantista komitato en nia hotelo. Oni havis komunan loĝejon kaj ĝi estis granda surprizo por miaj amikoj, kiam mi kaj sinjoro Mathieu bone amuziĝis per Esperanto, ĉar ili ne volis kredi, ke Esperantisto de unu nacio komprenas Esperantiston de la alia. Estas. kiel ili diris, malhelpo pro akcento kaj pro elparolado kaj tiel plu. Sinjoro Mathieu enkondukas min en oficejon de sinjoro Skeel-Görling, kiu estas sekretario de la kongresa komitato. Tie mi ekvidis multajn Esperantistojn, kiuj vigle parolis. Mi estis al ili prezentita kaj tuj mi ankaŭ enmiksiĝis en la paroladon. Estis tre interese paroli kun amikoj el la tuta Eŭropo. Kiel sincere premas ĉi tie la manon homo al homo kaj kun kiu ĝojo oni ekkonas. ke la sola abismo, kiu partigis nin de ĉiuj, la lingvo,

estas transvolbita per moderna ponto — Esperanto. Tie estas al ni disdonitaj planoj de la tuta ekspozicio kun esperanta teksto. Je la kvara kunvenadis jam grupoj da Esperantistoj al verda palaco — sidejo de ĉiuj kongresoj. En granda halo kunvenis ĉirkaŭe 300 Esperantistoj.

Profesoro Bourlet kiel la ĉefa oratoro rave parolis pri la evolucio, pri la kontraŭuloj kaj falsigantoj de Esperanto. Per sia interesa parolado kaj per sia brilanta sprito li sukcesis, ke la aŭdantaro restis senĉese atenta kaj bonhumora. Je fino li diris: Niaj malamikoj skribas: ni vidas ke vi reciproke kompreniĝas, tio estas Francoj kun Francoj k. t. p., sed kiam vi devos paroli kun alilandanoj, tiam vi komprenos nenion, ĉar ĉiu nacio elparolas alie, havas alian akcenton, al iuj nacioj mankas iuj vokaloj, ekzemple al Francoj mankas h, al Germanoj ĝ k. t. p. Do parolu almenaŭ unu el ĉiu nacio, donu pruvon, ke ni ĉiuj reciproke kompreniĝas kaj ke la nacieco estas nenia surprizo por ni!" Post tiuj vortoj tuj ĉirkaŭ tridek parolantoj volis paroli. La unua parolis Hispano; li aludis tion, ke estis invititaj redaktoroj de tutmondaj gazetoj al tiu ĉi kunveno kaj ke li bedaŭras ilian foreston. Li volis peti ilin, ke ili akceptadu en siaj ĵurnaloj ankaŭ esperantajn artikolojn kaj ke ili aranĝu por tio specialan rubrikon. Lia parolado estis tiel klara, ke neniu Esperantisto povis diri, ke li eĉ unu vorton ne komprenas kaj ĝi estis akceptita per unuanima konsento. Poste parolis Anglo kaj Hollandano. Rusa kuracisto el Jalta diris unue, ke li ne estas festenoratoro, sed ke li volas paroli de koro al koro. Li estas prezidanto de la kuracista societo kontraŭ vivisekcio kaj li korespondas per Esperanto tra la tuta mondo. Kiam li montris leterojn de sia kolego, sveda kuracisto, al siaj amikoj, ĉi tiuj diris: Jes, korespondadi, tio estas ebla per Esperanto, sed paroli kun alilandano, tio estas alia afero. Tio ĉagrenis min kaj mi invitis mian svedan kolegon al mi. Li efektive alvenis kaj kia estis nia surprizo kiam ni tuj interkompreniĝis kaj surprizo ankaŭ por tiuj nekreduloj, kiam ili vidis nin kiam ni amuziĝis.

Poste sekvis parolado de fraŭlino el Danujo, kaj de iu sinjoro el Norvegujo.

Estis tiom da parolantoj, ke profesoro Bourlet petis, ke ĉiu parolu nur kelke da vortoj, ĉar sekvas ankoraŭ plua granda programo. Fine ankaŭ mi ricevis la permeson paroli. Memorinte la vortojn de prof. Bourlet, mi diris en mallongeco, ke mi estas Bohemo el Bohemujo, el la ŝtato Aŭstria, kie loĝas multaj nacioj; la pli grandaj premas la pli malgrandajn. Ĉi tiuj vane vokas la mondon por helpo en siaj jur naloj, neniu aŭdas ilin, ĉar neniu ilin komprenas. Oni legas sole jurnalojn de la nacioj grandaj, kie la sciigoj estas ofte

tute renversitaj kaj tendence koloritaj. Nur Esperantistoj povas havi sciigojn verajn el originala fonto. Esperantista gazetistaro protektu fervore precipe la malgrandajn naciojn. Nur tiam estos paco, kiam nacioj pli grandaj ĉesos premadi la pli malgrandajn. Nia granda poeto Kollár diras: „Kiu katene kaptas sklavojn, mem estas sklavo!“ Esperanto estas kaj estos la ĉefa faktoro por la tutmonda paco. Kaj al tiu ĉi alta celo mi vokas: Vivu Esperanto! Vivu Zamenhof! Vivu egaleco, libereco kaj frateco!“

Tiu ĉi parolado, kiel ankaŭ la ceteraj, estis akompanata per vigla konsento kaj tio pruvas, ke oni ĝin bone komprenis.

Profesoro Bourlet dankas al parolinto kaj diras, ke li esprimas al li, kiel al reprezentanto de tiel malproksima lando, apartan dankon kaj petas, ke li akceptu kaj interpretu koran saluton al niaj samideanoj en Plzeň kaj en la tuta Bohemujo. — Poste parolis mia najbaro Berlinano kaj je mia surprizo li aprobas ĵus tion, kion mi diris pri la renversitaj sciigoj en jurnaloj de la grandaj nacioj. Ni kore manpremis: jen pruvo, ke sincera Bohemo povas ankaŭ al sincera Pruso premi la manon.

Antaŭ la daŭrigo de la programo parolis reprezentantoj de aliaj nacioj. S-ino Terter el Parizo deklamis poste la poemon „Preĝo sub la verda standardo“ de Zamenhof, s-o Baez el Kadizo deklamis „La lasta Ventego“. F-ino Mily Requilé el Bruxelles kantis bele arion de Minu „La bohème“. F-ino Margarethe Noll el Kopenhagen kantis „Nova Kanto“ de Dombrowski. Ĉiuj pecoj estis sincere akceptitaj kaj aplaŭditaj. Poste sekvis unuakta komedio de M. Hennequin ludata en Esperanto, kiu ĝojigis la tutan aŭdantaron kaj tiel finigis gaje la kongreson.

Post la kongreso ni ĉiuj kunvenis en komuna manĝejo kaj tie vigla kaj gaja amuzo komenciĝis. Plezuro estis vidi, kiel amuziĝas homoj alvenintaj el ĉiuj flankoj de Eŭropo, parolantaj tiom da lingvoj, kaj tamen tie ĉi per unu komuna lingvo, Esperanto, ili povas tre bone interkompreniĝi. Kiu tion vidis, tiu ne faros plu malkonvenajn rimarkojn. Tiu ne grimacos, tiu ne insultos kaj ne montros per fingro sur sian kapon, sed diros, se li estas nur iomete sincera; „Mi vidis la pruvon, ke per Esperanto homoj de ĉiuj nacioj interparolis, amuziĝis, kantis, deklamis kaj eĉ la teatron ludis. Mi trovis, ke ili tute facile interkompreniĝis kaj ke nenies elparolado kaj akcento malhelpis al ili. Mi estas konvinkita, ke Esperanto efektivigas jam la malnovan grandan ideon pri la internacia lingvo.“

En „Kermeso“ ni poste finis feston tiel belan kaj tiel signifan por Esperanto en sincera kaj frata amuzo.

J. Bůžek.

OFICIALA RAPORTO PRI LA II. KONGRESO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ.

La plej glora ĉiujara festo de la bohema esperantistaro estas sendispute la kongreso, kies arangâdo celas ne sole la internan signifon idean, sed ne malpli grave ankaŭ la eksteran signifon propagandan, same, kiel ĉe la kongresoj tutmondaj. Ne estas eble pli taŭga maniero por konvinki la publikon pri la senĉesa kresko kaj vivo de nia afero ol faktoj, ol argumentoj persente pravigataj. En ĉiu okazo klopodas nia Centra Asocio B. U. E. pri tio, ke entrepreno tiuspeca ne restu sen la plej utiligebla reklamo por Esperanto inter la vasta publiko kaj ni povas kontente diri, ke en tiu ĉi rilato sukcesis kaj sukcesas ĉiuj niaj arangôj laŭ nia plej bona volo.

Ankaŭ tiun ĉi jaron ne estis preterlasita eĉ unu okazo por ĝin profituzi por celoj reklamaj. Jam dum plenaj du semajnoj antaŭ la kongreso anoncadis la elektraj tramveturiloj*) de Praha per 200 specialaj afiŝoj nian feston kaj kelke da centoj da afiŝoj aperis en la magazenoj kaj sur la muroj. En bona memoro estas ĉe la publiko la I. Bohema Kongreso kaj sekve nia nova entrepreno trovis jam multloke preparitan teron.

Por doni informon al la neesperantistoj pri la nuntempa stato de Esperanto, estis organizita antaŭ la kongrestago publika parolado de s-o Procházka (la 24. de septembro) en la granda ĉambro de la komercista societo „Merkur", kie la duan tagon okazis ankaŭ la kongresa agado. Jam tiu ĉi vespero estis agrabla okazo por kunveno kun la gastoj, venintaj el ĉiuj flankoj de nia patrujo. Ĝojo brilis en okuloj de ĉiuj amikoj, kiuj venis por ĉerpi en rondo de samideanoj novajn fortojn por plua komuna laboro, kiuj sentis sin kiel inter fratoj promesantaj subtenadi unu la alian. Estas senutile skribi pri la rezultato de la parolado, multaj el niaj legantoj konvinkiĝis kaj memoras, kiel scias nia suprenomita oratoro katenligi la atenton de aŭditorio, kiu ankaŭ ĉiufoje lin rekompencas per plenmerita aplaŭdo.

La kongresa agado mem komenciĝis dimanĉon, la 25. de septembro matene. La kancelario estis por tiu ĉi tago translokita el la Oficejo en Vodičkova ulice en la palacon de „Merkur", kien turniĝadis jam la nove alvenantaj kongresanoj. Jam la al ni konata vivo rekomenciĝas, la bonakceptado, salutoj,

*) Estu atentigite, ke la tramveturiloj en Praha ne portas komercajn reklamafiŝojn kiel en la aliaj urboj, sed sole de tempo al tempo oni permesas al iu simila entrepreno uzi la speciale difinitan lokon por elmontro de la afiŝoj.

demandoj, informopetoj ne ĉesas. Baldaŭ kuniĝis en la bela ĉambrego dekoj da gastoj, la salono rapide pleniĝadis kaj je la 10. horo venis momento de solena malfermo de la kongreso. Sur la estrado leviĝis prezidanto de nia Centra Asocio Bohema Unio Esperantista sinjoro prof. dr. V. Rosický, kiu alparolis la ĉeestantojn.

„Tre estimataj sinjoroj, estimindaj gastoj kaj amikoj! Mi diras tutkoran bonvenon al ĉiuj, kaj esprimas ĝojon de la komitato, ke Vi tiel multnombre kunvenis. Mi kore salutas precipe sinjoron Melzer, reprezentanton de la instruista grupo esperantista el Chemnitz en Saksujo, sinjoron Uhlmann, membron de la sama grupo, sinjoron Neuhut, reprezentanton de Esperanto-Gruppe in Leitmeritz, nian amikon sinjoron prof. dr. Lederer el Praha kaj ĉiujn reprezentantojn de la Uniaj kluboj. Trovante ĉi tiun momenton la plej konvena por aludi celon, kiun sekvas niaj kongresoj, mi sekve sumigas la ĉefajn motivojn: 1. Ili devas doni al Unianoj okazon por interkonatiĝi. 2. Ili devas doni al ili okazon por paroli esperante kaj aŭdi paroli la aliajn. 3. Dokumenti la progresojn de Esperanto en nia lando kaj 4. Fortigi nin reciproke por plua laboro.“

Invitinte la kongresanojn, ke oni proponu la estraron kaj prezentinte la ĉeestintan landestran komisarion sinjoron Kopecký kiel nian samideanon, li finis per bela versajo:

Supren, fratoj de l' Unio.
Daŭru nia harmoni'.
Gaje sonu nia ĥor'!
Ĉiun zorgon forgesante,
Altan celon pripensante
Ĝoju, ĝoju, ĉiu kor'!

Per brua aplaŭdo estis akceptitaj ĉi tiuj vortoj kaj same estis esprimita unuanima konsento kun propono de sinjoro Zahel, kiu rekomendis elekti kiel estraron la komitaton de Unio.

La lokon apud la prezidanto ekokupas s-o ing. J. Sitko kiel vicprezidanto, s-oj Jos. Pech kaj Ed. Kühnl kiel sekretarioj kaj s-o Jos. Podlipský kiel protokolisto.

Poste sekvis legado de vico da telegramoj kaj salutaj leteroj venintaj el ĉiuj partoj de Aŭstrio kaj eĉ el fremdlando. Unualoke tralegis la sekretario leteron de nia Majstro, je kiu estis decidite danki per telegramo:

„Al la Dua Bohema Kongreso Esperantista mi sendas mian koran saluton. Mi deziras al la kongreso plej bonan sukceson kaj mi ne dubas, ke ĝi certe ĝin havos. Mi estas konvinkita, ke ĉiu partoprenanto alportos el la kongreso freŝan fervoron por la granda afero, al kiu ni servas. L. L. Zamenhof.“

Same estis decidite danki telegrafe por la saluto al nia delongtempa amiko sinjoro direktoro F. Durieux en Lille (Francujo), kiu citas en sia letero, ke „danke la bohemajn Esperantistojn li ĝuste konas kaj juste estimas la boheman nacion.“

Pluaj telegramoj venis de la Esp. Societo en Kraków, „Stelo Bosnia“ en Sarajevo, Centra Viena Esperantejo (sekr. s-o Schober), arĥitekto Nebuška el München, Bohema Klubo Esp. en Vieno, „Deutsche Esperantisten-Gruppe in Reichenberg, Esp. Klubo en Železný Brod, Esp. Klubo en Č. Budějovice (prez. s-o Svačina), Esp. Rondeto en Soběslav. Esp. Klubo en Vítkovice (s-o Janečka). Esp. Klubo en Radvanice, Esp. Rondeto en Zlatá Koruna, Esp. Klubo en Č. Brod, sinjoro Kučera, paroĥestro en Mikuleš, sinjoro Brandejs, paroĥestro en Zlatá Koruna, sinjoro R. Ez. Cikhart el Tábor. Esperantistoj en Bakov kaj nia amiko sinjoro Erhard Urban, tabloservisto tt. en la Esperanto-Hotelo en Parizo.

Leterojn alsendis: Germana Esperanto-Asocio (kun invito al la germana kongreso en Hamburg-Lübeck 1911), Ligo de Germanlingvaj Aŭstriaj Grupoj Esperantistaj en Wien, Esperanto-Gruppe in Frankfurt a. M., Esperanto-Gruppe „Zamenhof“ in Leitmeritz, Pariza Grupo Esperantista, prof. Th. Cart, red. de „Lingvo Internacia“ en Parizo. Esperantista Grupo en Innsbruck, sinjoro F. K. Svačina, faka instruisto en Č. Budějovice, sinjoro J. U. C. Alfred Siebenschein el Wien kaj Esperantista Klubo en Král. Vinohrady.

Enhavo de la leteroj estis akceptita per viva aplaŭdo kaj estis esprimita dezire, ke sur tiu ĉi loko estu dankite plej sincere al ĉiuj niaj samideanoj, kiuj memoris nian Centran Asocion B. U. E. je tiu ĉi tago.

Estis sciigite, ke la kluboj de Praha, kiel gastigantoj de la delegitoj el la aliaj urboj, prezentas sian saluton je unu fojo, donante tiel okazon al ĉiuj ceteraj aŭdigi sian voĉon. Tiam ekparolis reprezentantoj de la sekvantaj nacioj kaj kluboj: por la anglaj kluboj londonaj fraŭlino Bartáková, por la germanaj Esperantistoj s-o O. Melzer el Chemnitz kaj s-o Uhlmann (klubo de instruistoj esp.), por Poloj s-o Rabinowicz, por la germana klubo esp. en Praha s-o prof. dr. Lederer, por Bulgaroj s-o Pečigarkov, por la Esp.-Gruppe in Leitmeritz s-o Neuhut, por la societo Československá Obchodnická Beseda s-o Rohan, por la laborista societo Dělnická akademie s-o Chaloupecký kaj delegitoj de la

kluboj en Nymburk (s-o Šilhart), Příbram (s-o Zadák), Wien, Bohema Klubo esp. (s-o Vosecký), N. Paka (s-o Štilec), Roudnice (s-o Mareš), Ml. Boleslav (s-o Moucha), Trutnov (f-ino Zachová), N. Bydžov (s-o Arnstein), Golč. Jeníkov (s-o dr. Sedláček), Kutná Hora (s-o Horáček), Písek (f-ino Křivancová), Železný Brod (s-o Novotný), Kladno (s-o Kočí kaj Batěk), Humpolec (f-ino Bartáková), Kukleny (s-o Jelínek), Chrudim (s-o Kudrna), Bubna, laborista klubo (s-o Vaněk), Studenta Rondeto (s-o Jokl); krom la nomitaj estis reprezentataj E. K. en Žižkov, E. K en Smíchov, B. A. E. en Praha, Bohema Propaganda Societo Ligo (asocio de izolaj E.), Stelo de Espero en Praha, E. K. en Libeň kaj E. Grupo en K. Vinohrady. Inter la parolintoj vekis intereson la vortoj de la malgranda fileto de s-o Farnik, kiu recitis esperantan poemon. Estante nur sepjara, li estas unu el la plej junaj Esperantistoj, kiuj scias flue paroli nian lingvon.

Kiam la salutaj eldiroj estis elĉerpitaj, sekvis la plej interesa punkto de nia programo — l a p a r o l a d o j. La unua parolis s-o prof. dr. V. Rosický „P r i l a i n t e r n a i d e o d e e s p e r a n t i s m o“ Liaj motivoj kaj argumentoj trovis la plej bonan komprenon kaj pruviĝis, ke ni ĉiuj kun la sama ĝojo volas labori kune kun ĉiuj honestaj laborantoj. Ni atentigas pri lia belega parolado, kiu estas represita aliloke en tiu ĉi revuo. La dua en vico de la parolantoj estis s-o prof. Farnik, kiu elektis temon „V o j a ĝ o j k a j E s p e r a n t o“; li priskribis sian nunjaran ekskurson en Francujon, la viziton de Parizo kaj de kelkaj esperantejoj. Per sia elokvente kaj amuze prezentita temo li donis al la kongresanoj okazon aŭdi pri la praktika signifo de Esperanto. Antaŭ fino de la matena kunsido parolis ankoraŭ s-o Podlipský pri „D r. Z a m e n h o f e n s i a j v e r k o j“. Tiu ĉi lasta temo estis aŭskultita kun ne malpli granda intereso kaj la ĉeestintoj ricevis ne sole belan impreson pri la valoro de verkoj de nia Majstro, sed ili ankaŭ povis konvinkiĝi, ke sen legado de tiuj ĉi verkoj oni apenaŭ povas fariĝi sperta kaj perfekta Esperantisto. Vidu la tekston laŭvortan en la antaŭa presfolio.

Ĉiuj paroladoj, estinte prezentitaj en Esperanto, estis ankaŭ de niaj gastoj, kiuj povis sekve ilin kompreni, tre atente aŭskultitaj kaj rekompencitaj per daŭra aplaŭdo. En tio estas certe granda valoro de niaj kongresoj, ke ili estas kunvenoj, ĉe kiuj la lingvo estas vere praktike uzata, ĉe kiuj mem la komencantoj povas lerni eĉ kutimiĝi je la konversacio.

Post la kunsido estis ĉiuj kongresanoj fotografitaj *) kaj oni disiris por kunveni refoje je la tria. La komunan tagmanĝon en

---

*) Unu bildo kostas 2 K. Adreso: S-o Dostál, fotogr. Praha VII.

la restoracio „Merkur“ partoprenis pli ol 50 personoj. La tempo post tagmanĝo estis uzita por vizito de la hebrea tombejo kaj de la antikva-nova sinagogo.

Posttagmeze kunvenis la kongresanoj je la tria horo por aŭdi la boheman paroladon de s-o Procházka pri „La vivo en la esperantistaj kongresoj tutmondaj.“ Nia modesta revuo ne povas en tiu ĉi n-o ampleksi ĉiujn elidiritajn paroladojn, sed ni esperas, ke la okazo estos por tio pli malfrue pli favora kaj ke ankaŭ niaj est. legantoj ĝuos liajn vortojn.

Inter la liberaj proponoj estis pli detale pritraktita demando de s-o Chaloupecký, kiu petis informon pri afero neniam priparolata en nia Centra Asocio B. U. E. kaj neniam tuŝita en nia of. organo Č. Č. E., kiu rilatas nian sintenadon koncerne la eksigitajn membrojn kaj subfosantojn de nia komuna laboro. La klarigon kaj respondon donis al la tuta ĉeestantaro la sekretario rekomendinte al tiuj, kiujn tia temo interesas(!), ke ili turniĝu al la jura reprezentanto de B. U. E. kaj skizis per kelke da vortoj la historion de nia organiza laboro. Aludante sian matenan paroladon, plenigis la klarigon la prezidanto s-o prof. dr. Rosický, atentiginte, ke ne pro tio, ke iu estas Esperantisto, li devas esti en nia centro tenata, sed, ke ni povas kaj devas postuli, ke li estu ankaŭ honesta kaj fidinda homo. Unuanima konsento vidigita per aplaŭdo montris, ke la vojo, sekvata de B. U. E. estas la sola, kiu taŭgas por korporacio tiel grava, konscianta sian signifon kaj klopodanta eviti iun ajn okazon por lasi sin entreni en polemikojn kun membroj eksigitaj, en polemikojn, kiuj neniam servas la bonan nomon antaŭ la publiko.

Per nemultaj vortoj estis ankaŭ aludita la „propaganda laboro“ de tiuj amikoj de lingvo internacia, kiuj, ne vidante, ke la mondo kontentiĝas sole per laboro finita, plena kaj pruvinta sian vivipovecon, volas pro aliaj kaŭzoj ol helpi la ideon, vastigadi informojn, kvazaŭ iu alia aŭ aliaj (!) projektoj estus okupintaj la lokon de Esperanto. Sub titolo „Ni iru nian vojon!“ ni skribas pri nia sintenado rilate tiujn „kunlaborantojn“ kaj ni esperas, ke ĉiuj fidelaj amikoj de Esperanto helpos nin en la informado de la publiko pri la vera stato de nia movado esperanta.

Antaŭ fermo de la kongreso dankis la prezidanto al ĉiuj por la simpatio esprimata al nia Centra Asocio B. U. E. per tiel multenombra vizito de nia manifestacio, al la komerca societo „Merkur“ kaj „Československá Obchodnická Beseda“, kiuj afable subtenis nian entreprenon per senpaga pruntedono de siaj ĉambroj, al la sekretarioj de B. U. E. kaj al s-o Zahel, dediĉintaj sian tempon por organizo de la Dua kaj al ĉiuj geamikoj, kiuj helpis la belan suk-

ceson de nia testo. La ĉeestantoj, aŭskultinte vortojn de s-o Kühnl, per kiuj li konvinkis ilin, ke la ĉefa subtenanto de nia laboro estas nia ŝatata kaj estimata prezidanto, ekvokis gloron al sinjoro prof. dr. Rosický, kiu en la plej kritika momento persistis fidele ĉe nia Unio.

Je la 5. horo oni disiradis, kiam la kunsido estis fermita, kantinte nian himnon „La Espero“.

Vespere rekolektiĝis la kongresanoj kaj multe da gastoj en la salonoj de Č. O. B., kie okazis **amika amuzo** je honoro de niaj samideanoj. Pli multe ol 300 personoj admiris la bele luditajn teatrajojn esperantajn. Kiel la ĉefa punkto de la programo estis la ludo „Tie ĉi oni parolas esperante“, unuakta komedio de T. Williams, trad. de s-ino M. Hankel. Por ke ankaŭ la neesperantistoj povu facile kompreni la komedion, estis ĝia enhavo presita boheme sur la programoj. Danke la klopodon de reĝisoro s-o Rimsa prezentis al ni ĉiuj geaktoroj tre belan scenon, per kiu ili ne sole vidigis sian talenton, sed per kiu ili ankaŭ multe helpis nian komunan aferon. Por pruvi, ke la ludo multe plaĉis, ni diru, ke tuj poste venis demandoj, ĉu en niaj vintraj „Besedoj“ oni povos aranĝi similan teatraĵon esperantan. (Tia projekto jam maturiĝas). En nomo de ĉiuj, kiuj aplaŭdis tiuvespere la ludon, ni dankas refoje al f-ino M. Drábová, A. Wenzelová, L. Wenzelová, A. Šiplová, al s-oj Poustka, Winter, Körper, Fous kaj Piffl. Ankaŭ la ceteraj teatrajoj de tiu vespero estos ofte de la gastoj rememoratai. „Unu horo de Esperanto“ de Cart, trad. de f-ino Olga Malinková en la boheman lingvon kaj ludita de niaj membroj jam por la dua fojo estis bela okazo por informi la vastan publikon pri la strukturo de Esperanto. Inter la recitaĵoj oni aplaŭdis la poemon „Turo babilona“ (el Krestomatio), kiun prezentis s-o Moucha el Ml. Boleslav kaj poemojn recititatajn de niaj plej junaj Esperantistoj Farnik kaj Novák. Malofttan plezuron oni ĝuis aŭskultante la artiste prezentitajn pianoludojn de f-ino Cozlová. Krom la parto teatra enhavis la programo tombolon kaj dancon. La aranĝon de la tombolo prenis sur sin f-inoj Vaněčková, Kočková, Cozlová kaj Francová, kiuj sukcesis ĝojigi ĉiujn gajnantojn eĉ la kasiston de la kongreso.

Neniu foriradis nekontenta kaj multaj esprimis la deziron partopreni baldaŭ refoje tiel belan amuzon. La kongreso finiĝis kaj restis sole memoro je bela tago, kiu ne restis sen la dezirinda, antaŭe esperita sukceso.

La proksiman jaron, kiam la II. Aŭstria Konferenco estas okazonta laŭ nia invito en Praha, kolektiĝos eble ankoraŭ pli multe da samideanoj el ĉiuj aŭstriaj landoj en nia ĉefurbo kaj ni havos pli multe da okazo renkonti alilingvanojn-Esperantistojn.

Publikace, vydané během prázdnin naším Ústředním Svazem, týkaly se hlavně kongresu. Vedle plakátů a kartonových vývěsků určených pro elektrické dráhy pražské jmenujeme:

Pohlednice na Prahu s esperantským textem: serie o 20 různých obrazech. Cena 1 K 10 h vypl. Jednotlivě po 6 hal. Doufáme, že ve všech českých městech najde tato sbírka řadu přátel, kteří v korespondenci s cizinou použijí této příležitosti, aby o naší české metropoli šířili známost v celém světě.

Podobizna Dr. L. L. Zamenhofa (kor. lístek, světlotisk). Cena 6 h. Poštou 20 ex. K 1·10 vypl.

Dr. Bělohlava: Mapa Prahy a okolí na pohlednici s esp. textem. Cena 16 hal. vypl. 20 hal.

Vydány nové objednací listy, které zasílají se na požádání zdarma.

Výbor rozeslal všem klubům vedle zpráv o přípravách ke kongresu ukázky všech těchto publikací.

K četným žádostem našich spolků i jednotlivců vydala redakce Č. Č. E. zvláštní 4str. otisk článku „Germana pugno", který vyšel v 6. č. t. l. Jednotlivé otisky jsou zasílány po 3 hal. (třeba objednati alespoň 10 ex. — vypl. 35 hal.) Jest povinností našich českých Esperantistů, aby hojným rozesíláním tohoto informačního článku svým dopisovatelům šířili známost o našich politických poměrech, které tak často jsou prvními otázkami našich přátel z ciziny. Článek vykoná neocenitelnou službu, bude-li pak přeložen do národních jazyků a otištěn v národních časopisech s poznámkou, že jest to překlad získaný Esperantem.

Výbor B. U. E vyzývá všechny spolky, které dosud neodvedly za druhé a třetí čtvrtletí povinný příspěvek (10 hal. za každého člena čtvrtletně), aby tak bezodkladně učinily, neboť jen tenkráte může náš Ústřední Svaz dostáti svým povinnostem, jež ukládá mu dosud finanční výsledek prvního sjezdu, bude-li svými spolky tímto nepatrným poplatkem podporován!

Na Zamenhofův propagační **fond** přispěli: Kroužek Esperantistů ve Zlaté Koruně 600 h, Klub Esperantistů v Trutnově 300 h, p. Novotný v Kralupech 185 h, Kroužek Esperantistů v Bakově 160 h, p. Al. Zahel 500 h, Klub Esperantistů v Praze VIII. 1.000 h, p. Gödecke v Berlíně 240 h, nejmenovaný přítel Unie 10.000 h, p. V. C. 2000 h. Celkem dosud odvedeno 53.756 h (537 K 56 h). Upřímný dík!

Adresář českých dopisovatelů-Esperantistů bude vydán, jakmile se přihlásí a zaplatí zápisné alespoň 400 osob. Každému bude adresář ihned po vydání vyplaceně zaslán a proto netřeba rekla-

movati! Poslední vydání adresáře zasílá se členům B. U. E. vypl. za 25 h.

Pamatujte na propagační Zamenhofův fond!! Užívejte při každé příležitosti nálepek vydaných naším Ústředním Svazem (cena 1000 kusů 3 K, 100 kusů 43 h).

VÝZNAMNÁ SLOVA O ESPERANTU.

Z časopisu „**La Movado**" (Paris, 31. bd. St. Marcel):

Považujeme za vhodné uveřejniti výroky několika panovníků, které naznačují, do jaké míry těší se Esperanto pozornosti na nejvyšších místech:

Vilém II.: *Propaganda Esperanta mezi všemi národy světa není již utopií, ale skutečností na cestě k uplatnění.*

Alfons XIII.: *Můžete mě považovati nejen za přítele Esperanta, ale za Esperantistu.*

Carmen Sylva (Alžběta Rumunská): *S radostí budu protektorkou vašeho spolku „Esperanto".*

Pius X.: *Esperanto má před sebou velikou budoucnost.*

Tolstoj odpovídá dopisovateli londýnského časopisu „Concord": *„Již před patnácti lety vyslovil jsem své sympatie Esperantu. Měl jsem sám v úmyslu vydávati časopis tímto jazykem psaný. Jsem vždy stejného mínění dnes jako tenkráte."*

Španělský král Alfons XIII. navštívil o prázdninách s královnou Viktorií presidenta francouzské republiky Fallièresa v Rambouilletu. Překvapilo všechny účastníky hostiny, když Alfons XIII. pronesl přípitek na zdraví Fallièresovo a na zdar jednoty francouzsko-španělské v Esperantu: *„Mi levas mian glason kaj mi trinkas je la sano de Lia Moŝto la Prezidanto de la Franca Respubliko, je la ĉiama unuiĝo de Francujo kaj Hispanujo kaj je la fratiĝo de ĉiuj popoloj per Esperanto."* Fallières ani pp. Briand, Pichon, Lanes nebyli připraveni na odpověď, když z této situace vysvobodil je přítomný zástupce vyslanectva, který odpověděl: *„Je la nomo de L. M. la Prezidanto de la Franca Respubliko mi levas mian glason kaj mi trinkas je la sano de L. M. la Reĝo de Hispanujo kaj L. M la Reĝino, je la ĉiama unuiĝo de Hispanujo kaj Francujo kaj je Zamenhof. la genia aŭtoro de Esperanto, dank' al kiu ĉiuj popoloj estos baldaŭ unuiĝantaj."* Třeba pouze připomenouti, že Fallières poděkoval řečníkovi za „zachránění" a že ihned dal se prostřednictvím ministra vyučování informovati o knihách esperantských, jakož i že dal pokyn k tomu, aby vyřízení zákona o vyučování Esperantu na školách bylo urychleno.

NI IRU NIAN VOJON!

En la lasta tempo alportis kelkaj bohemaj gazetoj „freŝajn" sciigojn pri iu nova lingvo internacia, kiu, laŭ ilia diro, minacas Esperanton. La artikoloj estas plejparte ĉerpataj el tre malnova, fremda fonto, kiu plaĉas al la tradukistoj pro sia originaleco. la afero mem ne ludas en ilia laboro gravan rolon. Facilanima kondamno, pli malpli pika ŝerco - jen la informo, kiun donas la aŭtoro de tia artikolo al la legantoj. Kaj la publiko, kiu pli ŝatas kondamni kaj kritiki ol mem informiĝi, vidas en la afero nepran veron, turniĝas al Esperantistoj kun maldolĉa riproĉo, kvazaŭ vortoj de unu laiko aŭ alian fojon eldiroj de unu aŭ du „reprezentantoj" de tiu nova plagiato estus pli gravaj kaj pli rimarkindaj ol praktika sperto de milmiloj da Esperantistoj. Tia estas la publika opinio. Kio estas nia devo? Informi. En via societo, en la loka gazeto, inter amikoj, ĉie, kiam vi trovas okazon, klarigu, kiel la novaj lingvoj aperas (jam ok projektoj sekvas la vojon de Esperanto. tamen sen sukceso), kio estas aŭ pli bone estis la delegacio false trompinta la mondon kaj parolanta ankoraŭ hodiaŭ en nomo de tiuj, kiuj kondamnis ĝian agadon, kiel agadon de mensogulo. aludu ĉie la plej valoran trezoron de nia movado - la unuecon, la fundamenton, kiu mankas al ĉiu ĥimera eksperimento verkata de sciencaj kapoj gloravidaj. Pro limigita loko ni ne povas en tiu ĉi gazeto klarigadi la detalajojn, sed ni rekomendas legi la verketojn, kiuj traktas pli detale pri la afero.*) Traduku tiun ĉi artikoleton al viaj amikoj kaj konvinku ilin, ke Esperanto bezonas nenion timi kaj tio, kio hodiaŭ estas de kelkaj gazetoj kontraŭ ĝi skribata en nia literaturo, tio havas respondon la plej trafan, eldiritan fremdlande - t. e., ke ĉiu alia projekto de lingvo internacia estas tie jam enterigata kaj sole ĉe ni oni volus ankoraŭ paroli pri ĝi, kiel pri novajo. Por nia literaturo estas novajo tio, kio en fremdlando mortis jam antaŭ du jaroj!

JAZYKOVÝ RÁDCE — LINGVA FAKO.

R e s p o n d o 9. *Jak překládati: tudy, kudykoliv* a pod? Srovnejte s francouzským: par où, s německým: wodurch. V učebnici

*) Ni ne konsideras la aferon tiel grava, ke ĝi meritu polemikon, sed kiun interesas tiuj ĉi senĉese variantaj „solvoj" de lingvo internacia — senescepte kopioj de Esperanto, ŝteluzantaj eĉ la nomon de nia lingvo, al tiu ni rekomendas, ke li mendu informajn broŝurojn eldonitajn ĉe Presa Esperantista Societo (Paris, 33. rue Lacépède) kaj Möller & Borel (Berlin, 16, 18 Prinzenstr.). Ilia prezo estas negranda.

Kühnlové na str. 32. vyhledejte příslovce místa; z nich odvozujte: t r a (skrze) k i e - kudy, t r a t i e - tamtudy, t r a ĉ i e - všudy, t r a n e n i e - nikudy, t r a i e - někudy. Kudykoliv - t r a ĉ e a j n.

R e s p o n d o 10. Jak přeložiti větu: „M á m z a v o l a t i s t r á ž n í k a?“ zajisté nevztahuje se k této otázce odpověď 3. na str. 27., ale jest to smyslem rozkazovací způsob (první osoba): Ĉ u m i a l v o k u l a p o l i c a n o n?

R e s p o n d o 11. K dotazu, ***která slovesa jsou v češtině zvratná a jak překládají se do Esperanta*** můžeme pouze raditi, aby každý osvojil si je jako ostatní kmeny ve slovníku. Podáváme seznam téměř všech v češtině zvratných sloves a jejich překlady:

amindumi - dvořiti se. *aperi* - objeviti se, ***blasfemi*** rouhati se, *aspiri* - ucházeti se (o úřad), ***boksi*** - rohovati. potýkati se pěstmi, *boli* - víříti. vařiti se. ***brili*** - lesknouti se. ***brileti*** - třpytiti se, ***deci*** - patřiti, slušeti se, ***demandi*** - tázati se, ptáti se, ***diferenci*** - lišiti se, různiti se, ***devii*** - odchýliti se, ***disputi*** - hádati se, příti se, ***diverĝi*** - rozbíhati se. ***dorloti*** - mazliti se, ***droni*** - topiti se, ***dueli*** - bíti se (v souboji). ***egali*** - rovnati se, ***eknesti*** - zahnízditi se, ***ekscii*** - dověděti se, ***ellerni*** - naučiti se, ***emancipi*** - vymaniti se, ***emigracii*** - vystěhovati se (ze země), ***enui*** - nuditi se, ***erari*** - zmýliti se, ***eviti*** - vyhýbati se, straniti se, ***evolucii*** - rozvinovati se, vyvinovati se. *fanfaroni* - vychloubati se. *farti* - míti se, dařiti se, ***fasti*** - postiti se *flirti* - třepetati se. *fraji* - tříti se (o rybách). ***gaji*** - veseliti se, *gliti* - smeknouti se. *ĝoji* - radovati se, těšiti se, *halti* - zastaviti se. *hipokriti* - přetvařovati se, *honti* - stydět se, ***kapitulacii*** - vzdáti se. *kaŭri* - krčiti se, chouliti se. ***klopodi*** - namáhati se, klopotiti se, *koleri* - hněvati se. zlobiti se, ***kompati*** - ustrnouti se, smilovati se. *koncerni* - týkati se, ***konduti*** - chovati se, ***konfesi*** - přiznati se. vyznati se, ***kongrui*** - shodovati se, ***konjekti*** - domnívati se, ***konveni*** - slušeti se, ***konverĝi*** - sbíhati se, ***lerni*** - učiti se, ***miri*** - diviti se, ***moki*** - posmívati se, ***okazi*** - státi se, přihoditi se, ***paradi*** - honositi se, chlubiti se, ***peni*** - namáhati se. snažiti se, ***plaĉi*** - líbiti se. *preĝi* - modliti se, ***promeni*** - procházeti se, ***prosperi*** - dařiti se, podařiti se, ***protesti*** - ohraditi se, ***rampi*** - plaziti se, ***reveni*** - vrátiti se, *rezigni* - odříci se, vzdáti se, ***ribeli*** - (vz)bouřiti se, ***ridi*** - smáti se. *rifuĝi* - utíkati se (ke komu), ***rigardi*** - dívati se, ***rikani*** - šklebiti se, ušklíbati se, ***rilati*** - vztahovati se, týkati se, ***riski*** - odvažovati se (čeho), ***riverenci*** - pokloniti se, ***simili*** - podobati se, ***sukcesi*** - podařiti se, ***supozi*** - domnívati se, ***svarmi*** - hemžiti se, rojiti se, *ŝajni* - zdáti se, jeviti se, ***ŝviti*** - potiti se, ***taŭgi*** - hoditi se (k čemu). *timi* - báti se. ***tremi*** - třásti se, chvěti se, ***tuŝi*** - dotýkati se, ***vagi*** - toulati se, ***venĝi*** - mstiti se, ***vibri*** - chvěti se, ***zorgi*** - starati se.

KIOM?

Kiom pezas la letero? Kiom mezuras tiu ĉi distanco?

En la tabeloj de poŝta tarifo estas ĉiam montrate, ke la leteroj estas afrankotaj laŭ la pezo, ekz. por 50 g. da presaĵo oni pagas 3 h, por 100 g. 5 h, por 250 g. 10 h., por 500 g. 20 h, por 1 kg 30 h, se la adresato loĝas en Aŭstrio-Hungarujo aŭ en Germanujo k. t. p. Tamen unu aldono estus en tiaj tabeloj ĉiam utile

serĉata: *kiel konstati la pezon de nia letero?* Ni trovis pli ol unu foje, ke mankas al ni rimedo — la tuj uzebla pesilo. Estos al ni helpite, se ni povos uzi la sekvantan konsilon: memoru aŭ notu en via poŝlibro (sur la paĝo de la poŝtaj tabeloj), ke unu **krono pezas 5 gramojn,** 5 K (kvin moneroj po 1 K aŭ unu kvinkrona monero) pezas sekve 25 g: 10-hel. monero: 3 g; 20-hel. monero: 4 g; 2-hel. monero: 3·5 g. Ceteraj kombinaĵoj ne estas malfacilaj.

Simile povas servi al ni la moneroj por ke ni povu konstati mezurojn: 5 K monero diametre mezuras 36 mm, 1 K: 23 mm, 20 h: 21 mm, 10 h: 19 mm, 2 h: 19 mm, 1 h: 17 mm.

BIBLIOGRAFIO.

Sherlock Holmes en servo de la hispana trono. N-o 5. de Biblioteko de Časopis Českých Esperantistů en Praha II. Dittrichova ul. 7. Prezo: 75 hel. Rabate 10 ekz. Sm 2·70 (K 6·50) 42 pĝ. 13 × 21.

En flua, senerara Esperanto estas verkita tiu ĉi unua satiro en nia literaturo. Laŭ la lingva vidpunkto ĉerpos el ĝi ne sole la komencantoj, sed ankaŭ perfektaj Esperantistoj legos kun ĝojo la diversajn vortturnojn kaj la elegantajn dirmanierojn, da kiuj la libro estas plena. En sep ĉapitroj estas priskribata la historio de praktikanto Lelíček, kiu pro sia vizaĝsimileco estas lerte elserĉita de la fama detektivo Holmes kaj kiu nun ludas la rolon de la hispana reĝo Alfonso XIII., por ke nepre ne povu ĉi tiun trafi iu malfeliĉo (anarkistoj!). Ni legas pri la kortegaj ceremonioj pri kiuj oni instruas nian heroon, pri lia unua aperiĝo en areno, pri lia konferenco kun la angla reĝo kaj la germana imperiestro (tiu ĉi ankaŭ estis falsa), pri la danĝeroplena vojaĝo en Anglujon (tridek atencoj), sed ankoraŭ aliaj interesaj scenoj estas enhavitaj en la verketo: Lelíček enamiĝas en la reĝinon — kiun „ludas“ fraŭlino Reng el New-York, kaj kiu tiom konfuzis lian kapon, ke Holmes severe lin devas admonadi. Tre malagrabla por Holmes estis amkunveno de Lelíček kaj la reĝino en la parko — ĝi estis pli surpriziga ol oni povis atendi — Lelíček kunvenis kun la vera reĝino! Fino de lia regado estis grava precipe pro tio, ke li fariĝis vera reĝo post morto de Alfonso, kies morton la kortego silentigis por eviti ribelon. Ĉiu amiko de humoro legos kun plezuro la verkon, kiu majstre ridindigas la „detektivajn romanojn“.

Dr. Jos. Bělohlav: ***Instrua Kolekto pri la Bohemaj Landoj.*** Serio I. Sistemaj monografioj pri urboj, urbetoj kaj memorindaj lokoj en landoj de la bohema krono. Praha. Propra eldono. Abono por 10 n-oj Sm 2·30 (Praha - Kr. Vinohrady 1488). Monate aperas du kajeroj.

La bohema Esperantistaro povas refoje paradi per verko de profunda interna kvalito, per verko, kies ekstera aranĝo vere bonege ĝin reprezentas; ĝi estas krom tio verko, kiu povas kiel tuto viciĝi inter la plej grandajn literaturajn entreprenojn de la mondo esperantista. Celo de tiu ĉi rimarkinda publikajo estas prezenti al Bohemoj mem kaj same al la tuta mondo kiel eble la plej kompletan kaj la plej trafan bildon de ĉio, kion belan la naturo kaj la homa mano estis en Bohemujo kreintaj. Tial fundamento de ĉiu volumo estas bilda parto, sume po 16 bildfolioj, kiuj surhavas reproduktajojn vere de artisma talento elektitajn. Luksa, kvarkolora mapo de la ĉirkaŭajo de priskribata loko estas tre bona orientiga helpilo ĉe legado de priskribataj lokoj kaj de iliaj memorindajoj. La unua kajero de tiu ĉi kolekto enhavis tekstojn kvinligvajn (boheman, esperantan, francan, germanan kaj rusan), la pluaj kajeroj estas redaktataj sole en lingvoj bohema kaj Esperanto. Sincere ni povas rekomendi tiun ĉi novan, verdire paradan gazeton esperantan. Ĝis nun aperis kajeroj pri urboj Turnov, Mnichovo Hradiště, Baška, Jičín, Soběslav. Aboni oni povas ĉe la eldonanto aŭ en kancelario de Bohema Unio Esperantista en Praha II. Vodičkova ul. 38, kiu redaktas la esperantajn tekstojn.

Möller & Borel, Berlin S. W. Prinzenstr. 18., 19.: Rektor Wilhelm Velten: *Ausführliche Gramatik der Esperanto-Sprache.* Lehr- und Uebungsbuch für fortgeschrittene Esperantisten. 230 pĝ. (11·5 × 1·7). Prezo M 1.80 (0·90 Sm). — Verko tre detale traktanta pri ĉiuj nuancoj de nia lingvo laŭ la vidpunkto de la lingvo germana. Kvankam Esperanto havas en sia gramatiko sole 16 regulojn tamen tie ĉi ni trovas 172 paragrafojn. Oni devas atentigi, ke la libro pli eble estas klarigilo, kiel esprimi ĉiujn nuancojn de la germana lingvo, ol lernolibro. Kaj tiun celon ĝi trafas.

Demonstraciaj tabeloj pri la konstruo de la lingvo Esperanto. Helpilo por propagandaj paroladoj kaj por la esperanta instruado. Laŭ didaktikaj vidpunktoj kunmetis Dr. phil. A. Möbusz. 8 tabeloj (80 × 106 cm). Prezo de la tuta serio Sm 2·50. Unu tabelo Sm 0·50. Enhavo: I. La literoj. II. La deklinacio. III. La numeraloj. IV. La formaj vortoj. V. La ĉefaj formoj de la konjugacio. VI. La verbaj formoj laŭ latina skemo. VII. La perfiksoj kaj sufiksoj. VIII. Esperanta prova teksto por legado kaj tradukado. — Utila eldonajo por kursoj, kie la lernantoj ĉiam havu antaŭ la okuloj la tutan materialon gramatikan.

Möller & Borel: *Esperantista Poŝkalendaro 1911.* red. de Prof. Dr. S. Lederer. El la enhavo ni citas: dataro kun spaco por notoj, listo de esp. kluboj, de ĉiuj reprezentantoj de U. E. A.,

artikoloj ĉiuspecaj, informoj pri Antwerpen (VII. kongreso), kelke da praktikaj tabeloj, enigma konkurso kun premioj k. a. Prezo afr. 60 sd (K 1·45) afr. Se oni mendas la kalendaron antaŭ la 15. XI., la prezo estas afr. nur 50 sd.

En la *„Esperanta Biblioteko Internacia“* aperis n-o 9: J. Borel: *Praktika Frazaro.* Dialogoj de la ĉiutaga vivo. N-o 10., 11.: *Japanaj Rakontoj;* el japana lingvo kunmetis Ĉif Toŝio. N-o 12. *Reaperantoj.* Familia dramo de H. Ibsen, trad. de O. Bünemann. Prezo de ĉiu volumo 10 Sd (24 h). Ĉiu libreto enhavas 40–50 pĝ. (9·5 × 14·5) Serio da 12. volumoj afr. Sm 1·25 (M 2·50). La kolekto estas daŭrigota.

Hachette & Cie. Paris, 79 bd. St. Germain:

Kabe (Dr. K. Bein): *Vortaro de Esperanto.* 1 vol. 175 pĝ. (14·5 × 20), prezo 4 Fr. Bindita.

Ch. Vérax: *Enciklopedia Vortareto Esperanta,* kun klarigoj en Esperanto kaj franca traduko. (1 vol. XVIII. + 249 pĝ. (14·5 × 20). prezo 6 Fr. Bindita.

Jen du gravaj verkoj, kiuj sin kompletigas reciproke kaj tiel liveras kune la plej plenan kolekton da esperantaj vortoj kaj terminoj ĝis nun aperintan. La unua estas verko pure esperanta, kiu liveras la precizajn klarigojn de la senco de ĉiu vorto esperanta (komparu: Ottův Slovník Naučný) kun ekzemploj de ilia uzado kaj frazeologio. La alia verko estas pli ampleksa; malgraŭ tio ĝi estas titolita „vortareto“. La klarigon ni trovas en tio, ke Kabe celis nur la komunan lingvon kaj sekve verkis plenan libron de neteknikaj, komunaj vortoj, dum Vérax laboris precipe pri faka, specialista terminaro; tiu ĉi, estante multe pli vasta ol la lingvo komuna, povas esti reprezentata per fragmento en tiaspeca verko, sed ĝi tamen entenas dudek mil vortojn. Kaj krom tio multe da simplaj vortradikoj (longa, larĝa k. a.) troviĝas sole en Kabe. En sia Vortareto Verax almetis al ĉiu vorto francan tradukon, al vortoj zoologiaj kaj botanikaj la latinajn nomojn. Utila estas la aldono: nomenklaturo kemia, botanika, zoologia, internaciaj simboloj, tabelo de atompezoj kaj la geologia nomaro. La verko estas rezultato de sesjara laboro, kiun helpis kompetentaj samideanoj diversnaciaj. Plezure oni trovas, ke ambaŭ aŭtoroj preskaŭ senescepte uzis la saman ortografion kaj ke la klarigoj (unu vulgara, la alia scienca) ne malakordiĝas sed kompletigas unu la alian.

(El Kabe): Afabla. Kondutanta amike kun aliaj, penanta esti agrabla al aliaj: *afabla homo, afabla vorto.* Afableco. Eco de tiu, kiu estas afabla. Afablaĵo. Afabla ago, vorto. Malafabla. Kondutanta neamike kun aliaj, tute ne zorganta esti agrabla al aliaj. Komparu: Ĝentila, kompleza.

(El Vérax): Aero (Fiz.) *air,* la gaso, kiu ĉirkaŭas la Teron kaj el kiu konsistas la tera atmosfero.

Ni volas priŝati ambaŭ verkojn kaj precize tiun de Kabe, kiu estos pli legata, per nelonga, sed trafa frazo: Ĉu estas tio ebla, ke ni povis dum tiom da jaroj esti sen tiel utila kaj bezona verko?

Dr. L. L. Zamenhof: *Proverbaro Esperanta,* aranĝita laŭ la verko „Frazeologio rusa-pola-franca-germana“ de M. F. Zamenhof. 82 pĝ. Prezo: Fr. 1·80. — Tiu ĉi libro enhavanta 1232 proverbojn grupigitajn laŭenhave, pruvas, kiel klara kaj riĉa je ideoj estas la vorttrezoro esperanta. En iu proksima n-o ni publikigos kelke da montrajoj el la „Proverbaro“.

Dr. L. L. Zamenhof: *Lingvaj Respondoj* aperintaj en La Revuo. 30 pĝ. Fr. 0·75. Ne estas bezone atentigi pri la graveco de tiaspeca libro, kiu cetere al multaj estas konata laŭ la konsiloj el La Revuo, kie nia Majstro respondis multe da demandoj koncernintaj nian lingvon.

Tobias R. Leite: *Vortaro Esperanto - Portugala.* 176 pĝ. (10 × 15). Prezo: Fr. 1·80.

Librejo Esperanto: *Esperantista Murkalendaro 1911.* Bloketo da 365 folioj (6 × 9) ĉiutage forŝirotaj kun bone elektitaj ambaŭflanke presitaj tekstoj esperantaj. Kunlaboris 28 samideanoj el 16 nacioj pri tiu ĉi utila kaj samtempe propaganda verko. Prezo 60 sd (K 1·45). Mendu ĉe B. U. E. aŭ ĉe L. J. Bruijn, Haag, 48. Princestraat. — *Kolekto da 14 poŝtkartoj de la V. Kongreso en Barcelono.* Eldonejo Esperanto en Leipzig, 27. Langestr. Prezo: 55 Sm (K 1·32). La artaj bildoj estas la plej bona memorajo je nia neforgesebla festo. Ili estas tre rekomendindaj.

(Rim.: En la 9. n-o aperos nomaro de ĉefaj gazetoj esperantaj krom vico da lastaj verkoj en nia literaturo eldonitaj. Pli ol trideko da ili amasiĝis sur nia tablo.)

KORESPONDANTOJ. *92. S-o Martin Toledo, *Kordovo,* str. San Gerónimo 530. Resp. Argentina. S. Amer. (il. k., p. m.). — *93. S-o Modesto Millán Gimeno, P. P. Escolapio. Cassila 1324, *Santiago* de Chile. — *94. S-o Armando Castillo J., 3 *Santiago* 3. Chile. — *95. S-o Carlos Charrier, *Montevideo* 48 b. Uruguay. — *96. S-o Ezra Eliezer, *Aïdin,* Turkujo (il. k.; p. m.). — *97. F-ino V. Garonné, Alliance Israelite, *Aïdin,* Turkujo (il. k.). — *98. S-o Salomon Roditti Marpudjilar Neimet Han, *Constantinople* (il. k.). — *99. F-ino B. Guéron, Alliance, *Aïdin,* Turkujo (il. k., neuzitaj p. m.). — *100. S-o Václav Vodička, *Hamburg,* Reutzelstr. 13. Hs. 15. I. r. — *101. S-o Petr Sidykum, *Osnabrück,* Wiesenbachstr. 23. Germanujo (dez. trovi kor. en Praha kaj Brno). — *102. S-o Ant. Teubner, *Seifhennersdorf* 42 k. Saksujo (ĉiam resp.). — *103. 104. S-o Paul Kittler, *Oderan,* Markt 2; F-ino Dora Weckbrod, *Oderan,* Brühl 335. Germanujo (ĉiam resp.). — *105. F-ino M. Liebling, *Leipzig*-R., Gemeindestr. 12. (il. k., p. m., ĉiam tuj resp.).

— *106. S-o Antono Torruella, skribisto. Por M. de Rey, Cerve..., *Barcelona*, Hispanujo. — *107. S-o Juan Pujol, San Pedro ..., Tarrasa, str. Major. *Barcelona.* — *108. S-o Pepita Vidal, Tarrasa, *Barcelona*, str. San Isidro 73. — *109. S-o E. Castellano Nita. Baza, Granada, Hispanujo (dez. interŝanĝi tradukajojn). — *110. S-o Florencio Llonch, Tarrasa, str. Fuente vieja 65, 2º, *Barcelona* (ĉiam resp.). — *111 S-o Joan Casajoana, Barcelona, str. Luna 6. (il. k.) — *112. S-o Rafaelo Fiol Paredes, stud. med., *Sevilla* str. Vergara 9. Hispanujo (p. m.). — *113. S-o Szymon Malinberg, *Warszawa*, Nowolipie 7. — *114. S-o B. Koldajev, *Voroncovo*, Nikolajevskoje Stavropolsk gub. Ruslando (serĉas boheman samideanon, kiu helpus al li letere ellerni la boheman lingvon. Siaflanke li servos ĉe lernado de la rusa). — *115. S-o A. Elĉaninov, *Vladikaukaz*, Meŝanskaja 48 Ruslando (il. k.). — *116. S-o A. Dudnikov, kadeta korpuso en *Vladikaukaz*, Ruslando. — *117. S-o Ferd. Geiger, *Budapest*, VII. Dob-u. 19. Hungarujo (il. k., let.). — *118. S-o Louis Gaillot, 25. rue des Abbesses, *Paris*, 18-e. — *119. S-o Armand Bonytaud, lernanto ĉe Ecole Centrale des Arts et Manufaktures, *Paris*, rue de Folbiac 77. — *120. S-o Henri Gilles, 112. rue Truffaut, *Paris*, 17-e. — *121. S-o André Martin, 42, rue d'Atueuil, *Paris*. — *122. S-o Decaen. 5. Villa Longchamp, *Paris*. — *123. S-o Leurot Jean, Bd. St. Germain. 26. *Paris*. — *124. S-o Fernand Renoux 25 ave de Touville. *Paris*. — *125. S-o Chomette, 49. rue Monffetard. *Paris*. — *126. S-o Jules Godefroid, rue Pierre Larousse 18. *Paris*. — *127. S-o Leon Deroy, 52 av. du Chemin de Fer. *Le Raincy* (S. & O.) Francujo. — *128. S-o E. Wagnon, 22. rue de la Paix, *Roubaix*, Francujo. — *129. F-ino Babin, 58. rue de Fontenay, *Vincennes près Paris*. — *130. S-o P. Touzot. *Le Paradis* par Paray-le Moniai. S. et L. Francujo. — *131. S-o F. Fredot. 14. rue de Minimes, *Clermont Fd.* P. de D. Francujo. — *132 S-o Jean Wendling, secr. état major, 42-e division, *Verdun*, Francujo. — *133. F-ino Jeanne Ménard, 6. rue Admiral Gaubert, *St. André-lez-Lille*. Francujo. — *134. S-o Tacquet-Gra, *Taisnières sur Hon* par Bavay. Francujo. — *135. S-o Poulailleau. rte de Nantes. Point du Jour, *à La Roche sur Yon*. Francujo. — *136. S-ino M. Germain. 9 rue Letouzé. Sarthe, *Le Mans*. Francujo. — *137. S-o Breton chez M. Darnois, rest. *Roville près Bayon*, M & M. Francujo.

Upozorňujeme všechny své přátele na esperantské pohlednice pražské, vydané naším Ústředním Svazem B. U. E. o prázdninách t. r. Cena jedné kolekce (20 různých lístků) vypl. K 1·10. Pohlednice s portretem Dr. L. L. Zamenhofa: 20 kusů K 1·10 vypl.

S-o Masao Tsuruda en Ichibeicho (Japanujo) ne deziras plu korespondadi.

KURSY ESPERANTA V PRAZE pro začátečníky. A.: pondělí, čtvrtek 8 - 9 h. več. B.: úterý, pátek ½8.—½9. h. več. počínaje od 10. a 11. listopadu v kanceláři B. U. E. (Vodičkova ul. 38.). Poplatek za kurs 12—15 hodin 2 K. — Tamtéž přihlášky a informace o vyšším kursu.

BESEDA s konversací pouze v ESPERANTU bude pořádána v sobotu dne 12. listopadu večer. Místo sdělí interessentům kancelář B. U. E.

Eldonanto: Ed. Kühnl. — Presejo de Národní tiskárna a nakl. JUDr. Edvard Jan Baštýř a spol. Praha.